

Melding til Kristiansand bystyre og styret for Universitetet i Agder om

Universitetsbyen Kristiansand

November 2011

Vedtatt i styret for Universitetet i Agder 24. november 2011

Vedtatt i Kristiansand bystyre 7. desember 2011

Innhold

1	Innledning og sammendrag	5
2	Bakgrunn	8
2.1	Internasjonale og nasjonale trender	8
2.2	Storbyene og kunnskapsinstitusjonene	9
2.3	Samarbeidsrådet	10
2.4	Universitetskomiteen	10
2.5	Mandat og organisering av arbeidet	11
3	Historikk	12
3.1	Universitetet og byen	12
3.1.1	Nasjonalt	12
3.1.2	Høyere utdanning i Agder	12
3.1.3	Lokalisering i Kristiansand	13
3.1.4	Studenter og ansatte ved UiA og høyskolene	13
3.1.5	Kultur- og fritidstilbud i byen	14
4	Universitetet, kommunen og samfunnet	15
4.1	Universitetsbyen	16
4.2	Regionen	16
4.3	Næringsutvikling	16
4.4	Sosial og kulturell utvikling	17
4.5	Det flerkulturelle samfunnet	17
4.6	Internasjonalisering	18
4.7	Videre arbeid	18
5	Utdanning og kompetanseutvikling	19
5.1	Studentpraksis	19
5.1.1	Mål	20
5.1.2	Status	20
5.1.3	Anbefalinger	20
5.2	Bachelor- og masteroppgaver	21
5.2.1	Mål	21
5.2.2	Status	22
5.2.3	Anbefalinger	22
5.3	Innhold og relevans i studier	22
5.3.1	Mål	22

5.3.2	Status	23
5.3.3	Anbefalinger.....	23
5.4	Etter- og videreutdanning (EVU)	24
5.4.1	Mål	24
5.4.2	Status	24
5.4.3	Anbefalinger.....	25
5.5	Kompetanseutvikling	25
5.5.1	Mål	25
5.5.2	Status	25
5.5.3	Anbefalinger.....	26
5.6	Studentarbeid	27
5.6.1	Mål	27
5.6.2	Status	27
5.6.3	Anbefalinger.....	27
6	Forskning og kunnskapsutvikling.....	27
6.1	Mål.....	28
6.2	Status	29
6.2.1	UiA og forskningssamarbeidet	29
6.2.2	Kristiansand kommune som samarbeidspartner	29
6.2.3	Kunnskapsmiljøer i regionen.....	30
6.2.4	Virkemiddelaktører	31
6.3	Anbefalinger	33
6.3.1	Helse, omsorg og velferd	33
6.3.2	Pedagogikk og læreprosesser	34
6.3.3	Samfunnsutvikling og samfunnsprosesser	35
6.3.4	Kulturliv og kulturinstitusjoner	35
6.3.5	Offentlig administrasjon og ledelse	36
7	Studenttrivsel og attraktivitet	37
7.1	Mål.....	38
7.2	Status	1
7.3	Anbefalinger	39
7.3.1	Trivselsfremmende tiltak	39
7.3.2	Inkluderende og integrerende tiltak	39
7.3.3	Strukturelle tiltak	40
7.3.4	Omdømmetiltak	40
7.3.5	Involvering av flere aktører.....	40
8	Arealplanlegging og infrastruktur.....	41

8.1	Mål.....	41
8.2	Status.....	41
8.2.1	Arealplanlegging	42
8.2.2	Boligtilbud for studenter.....	42
8.2.3	Andre muligheter for samarbeid	42
8.3	Anbefalinger	43
8.3.1	Eablering av forum	43
8.3.2	Store utviklingsprosjekt	43
8.3.3	Saksbehandlingsregler for kommunen	44
9	Overordnet samarbeid	45
9.1	Status.....	45
9.2	Mål.....	45
9.3	Anbefalinger	45
9.3.1	Råd for samarbeid med arbeidslivet.....	46
9.3.2	Studentråd	46
9.3.3	Samarbeidsrådet.....	46
9.3.4	Årlige møter med formannskap og universitetsstyre	46
9.3.5	Forum for arealplan og infrastruktur.....	46
9.3.6	Samarbeidsstruktur på delområder/underliggende nivåer	46
10	Konklusjoner og anbefalinger	47
10.1	Utdanning og kompetanseutvikling.....	47
10.2	Forskning og kunnskapsutvikling	48
10.3	Studenttrivsel og attraktivitet	50
10.4	Arealplanlegging og infrastruktur.....	50
10.5	Overordnet struktur	50
10.6	Oppfølging av universitetsbymeldingen.....	51

1 Innledning og sammendrag

Betegnelsen *universitetsby* brukes gjerne om byer der ett eller flere universitet setter et tydelig preg på sosialt, kulturelt og næringsmessig liv i lokalsamfunnet. Det gjelder ofte små og mellomstore byer der universitetet blir den dominerende virksomheten, og der universitetet er den institusjonen som gjør stedet kjent. Det kan være byer som nærmest ble grunnlagt ved universitetsetableringen, eller der universitetet i århundrer har preget bykulturen. Eksempel på slike byer i Europa er Lund og Uppsala i Sverige, Oxford og Cambridge i Storbritannia, Heidelberg og Marburg i Tyskland.

Wikipedia beskriver universitetsbyen¹ som et samfunn med en befolkning som er høyt utdannet, og en stor andel av innbyggerne har en utradisjonell levemåte og danner subkulturer. Byen har høyt toleransenivå for det ukonvensjonelle, og har gjerne et aktivt musikkmiljø og annen kulturell aktivitet. Samfunnet kan domineres av radikale politiske holdninger. Mange universitetsbyer er preget av entreprenørskap og gründervirksomhet².

Norge har, etter denne beskrivelsen, neppe universitetsbyer. I enkelte mindre kommuner utgjør allikevel studenter og ansatte ved lærestedene en betydelig del av innbyggerne og får en dominerende kulturell betydning i lokalsamfunnet. Volda, Bø i Telemark, Nesna og Rena³ er eksempler, uten at det faller naturlig å kalle kommunene for universitetsbyer av den grunn.

Kristiansand er ikke universitetsby som Uppsala eller Oxford. Mindre enn 10 % av innbyggerne i Kristiansand er studenter⁴. Allikevel er studentene viktige i bybildet i sentrale deler av byen.

Kristiansand som universitetsbymå for det første forstås som en ambisjon og en visjon, men også at selve begrepet har fått en annen mening enn det hadde da høyere utdanning i større grad var for en utvalgt elite og det var universitetene som nærmest alene utviklet vitenskapen og kunnskapen.

Universitetene og høyskolenes betydning for den kulturelle, sosiale og økonomiske utviklingen i sin region er blitt mer tydelig og mer anerkjent de siste 20 årene. I Universitetsloven fra 1989 ble ikke institusjonenes samfunnsbetydning nevnt på annen måte enn at de skulle "(...) utbre kunnskap i samfunnet om vitenskapens metoder og resultater."⁵

Ved universitets- og høyskoleloven i 2005 ble universitetene og høyskolenes samfunnsoppgaver understreket svært tydelig. Institusjonene skal "(...) bidra til innovasjon og verdiskaping", "(...) delta i

¹http://en.wikipedia.org/wiki/College_town (oppslag mai 2011).

² Beskrivelsen i Wikipedia ser ut til å være preget av en oppfatning av kultur og særtrekk ved enkelte amerikanske universitetsbyer, og stemmer godt overens med f.eks. Richard Floridas beskrivelser av de kreative miljøene i en del byer i USA (Richard Florida: *The Rise of the Creative Class*, Basic Books, New York 2002).

³ Disse stedene utgjør studentene mellom 25 % (Rena i Åmot kommune) og 50 % (Nesna) av innbyggertallet i kommunen.

⁴ Studenter behøver ikke registrere flytting, jf. forskrift om folkeregistrering (For 2007-11-09 nr. 1268) § 5.5. Mange av studentene i Kristiansand vil derfor være registrert som bosatt i andre kommuner. Tilsvarende vil studenter ved andre læresteder i mange tilfeller være registrert bosatt i Kristiansand.

⁵ Lov 1989-06-16 nr. 77 (Lov om universiteter og vitenskapelige høyskoler)§3.

samfunnsdebatten”, og “(...) samarbeide med (...) lokalt og regionalt samfunns- og arbeidsliv, offentlig forvaltning og internasjonale organisasjoner.”⁶

Meldingen om universitetsbyen Kristiansand er laget av Kristiansand kommune og Universitetet i Agder i fellesskap. Hensikten er å skape et bedre grunnlag for kommunen og utdanningsinstitusjonenes samarbeid om å utvikle Kristiansand som universitetsby og Agder som kunnskapsregion. Her vil også universitetsbyen Grimstad være en viktig medspiller. Kristiansand kommune og de høyere utdanningsinstitusjonene har hatt et nært samarbeid, både formelt og uformelt, siden lenge før UiA ble universitet. Kommunens medvirkning i arbeidet for å etablere et universitet i Agder var betydelig. Meldingen skal bygge videre på dette samarbeidet.

Agder som region, Kristiansand som by og UiA som et nytt universitet står foran store oppgaver. UiA vil tiltrekke seg de beste studentene, lærerne og forskerne. Både utdanningsinstitusjonene, offentlige myndigheter og private samfunnsaktører skal bidra til utviklingen av kompetansemiljøer og næringsliv. Agder har som landsdel noen utfordringersom krever samlet innsats. Det gjelder spesielt utdanningsnivå, sysselsetting og likestilling. Ivaretagelse av sentrale samfunnsverdier som trygghet, åpenhet, demokrati og kulturelt mangfold er viktige oppgaver. Kristiansand kommune og UiA ønsker å styrke samarbeidet for sammen å bidra til en positiv utvikling i landsdelen.

Meldingen om universitetsbyen Kristiansand skal skape et grunnlag for kommunen og kunnskapsinstitusjonenes samarbeid om noen felles langsiktige mål i samsvar med kommuneplanen for Kristiansand og universitetets strategiske målsettinger. Meldingen skal være et virkemiddel for å bidra til realisering av disse overordnede planene. En oppfølgende handlingsplan vil vurdere og prioritere konkrete tiltak.

Framveksten av kunnskapssamfunnet de siste 50 årene har utviklet en ny type institusjoner for høyere utdanning. I en helt annen grad enn tidligere må utdanning og forskning skje i nært samspill med arbeids- og samfunnslivet. Det stiller nye krav til både universitet og samfunn.

De høyere utdanningsinstitusjonene i Kristiansand kan trekke historiske linjer på nesten 200 år. Men det var først fra 1960-tallet at arbeidet for å få undervisningstilbud på universitetsnivå i landsdelen fikk kraft. Siden den gangen har det vært stor forståelse lokalt for at utdanningsinstitusjonene er av sentral betydning for regionens utvikling, og en tilsvarende forståelse for at institusjonene er avhengig av regional og lokal støtte for å nå ambisiøse mål. Studenter og ansatte utgjør en merkbar del av befolkningen i Kristiansand. De setter preg på kulturelt og sosialt liv i byen i tillegg til at institusjonene og studentene utgjør en betydelig kjøpekraft i regionen.

Universitetsbyen omfatter hele lokalsamfunnets kulturelle, sosiale og økonomiske liv, ikke bare forholdet mellom universitetet og kommunen som organisasjon. *Meldingen* om universitetsbyen omhandler i første rekke forholdet mellom kommunen og UiA. Ett av resultatene av meldingen bør derfor bli utviklingen av en handlingsplan for samarbeidet. En slik handlingsplan må ikke begrenses til samarbeidet mellom kommunen og universitetet. Utviklingen av universitetsbyen må involvere mange relevante aktører innen utdanning, forskning, næringsliv og kulturliv.

⁶ Lov 2005-04-01 nr. 15 (Lov om universiteter og høyskoler) § 1-3, pkt. e), f) og h).

Utdanning og kompetanseutvikling

Høyere utdanning i kunnskapsfunnet skjer i stor grad i samarbeid og samspill med arbeids- og samfunnslivet som omgir institusjonene. Praksisopplæring, arbeid med studentoppgaver, utviklingen av studieprogrammene og etter- og videreutdanning er eksempler på hvordan dette samspillet skjer. Meldingen anbefaler at samarbeidet mellom utdanningene og arbeidslivet videreutvikles, og at gode former og erfaringer fra studier og fagområder forsøkes overført til andre. Kompetanse fra arbeidslivet må trekkes med i studieråd, referansegrupper og evalueringsgrupper for studiene. Nettstedet Kompetansetorget må utvikles for å sikre god informasjon både til studenter, fagmiljøene og arbeids- og samfunnslivet. Meldingen trekker også fram at sommerjobber, deltidsarbeid og frivillig arbeid som studentene påtar seg er viktig i flere sammenhenger, både som trivsels- og integreringstiltak, som viktig erfaring og praktisk kunnskap, som nødvendig tilskudd til studentenes økonomi og som nødvendig arbeidskraft for mange arbeidsplasser.

Forskning og kunnskapsutvikling

Det er en del av kunnskapsinstitusjonenes samfunnsoppdrag at de med sin forskning og kunnskapsutvikling skal bidra til den regionale samfunnsutviklingen. Samtidig er det både i det private og offentlige arbeidslivet et økende krav til kunnskaper, innovasjon og omstilling. Meldingen konsentrerer seg om hvordan forskningen og kunnskapsutviklingen ved universitetet og i høyskolene på en bedre måte kan utvikles og utnyttes i ulike deler av samfunnet. Det anbefales at samarbeidet utdypes innen fem tematiske områder:

1. Helse, omsorg og velferd
2. Pedagogikk og læreprosesser
3. Samfunnsutvikling og samfunnsplanlegging
4. Kulturliv og kulturinstitusjoner
5. Offentlig administrasjon og praksis

Studenttrivsel og attraktivitet

For å møte konkurransen om studentene og om de beste lærere og forskere, er et nytt universitet som UiA avhengig av at byen framstår som attraktiv. Det gjelder botilbud, kulturliv, sosialt liv, helse- og sosialtjenester, tilgjengelighet til fysisk aktivitet og naturområder. Studenter og universitetsansattes behov og ønsker er stort sett ikke annerledes enn andre menneskers. Men mange av studentene og nytilsatte kjenner ikke byen og Sørlandet. En økende andel av institusjonenes studenter og ansatte er utlendinger. Dette stiller nye krav til både institusjonene og lokalsamfunnet når det gjelder generelle trivselsfremmende tiltak, tiltak for integrering og inkludering, strukturelle tiltak og tiltak for markedsføring og omdømmebygging. Meldingen foreslår at studentsamskipnaden, institusjonene og kommunen bygger videre på mange gode tiltak som er i gang. Men det må også etableres noen nye faste strukturer, tas initiativ til aktivitet, og ikke minst etableres møtesteder og arenaer. Næringsliv, kulturlivet og frivillige organisasjoner må også involveres for å gjøre universitetsbyen til et attraktivt sted å studere og bo.

Arealplanlegging og infrastruktur

Den fysiske utviklingen av Kvadraturen, campusområdet på Gimlemoen og arealet mellom Kvadraturen og Gimlemoen er av interesse både for Kristiansand kommune som

planleggingsmyndighet og for universitetet og SiA. Botilbudet for studenter og et godt utbygd kollektivtilbud i tilknytning til universitetets virksomhet er også av interesse for alle partene.

På mange av de aktuelle områdene er det en god dialog mellom kommunen, SiA og UiA. Men samarbeidet er i liten grad formalisert. Både kommunen, SiA og UiA har erfart at det er behov for å klarlegge roller og representasjon.

Meldingen anbefaler at det opprettes et arealplan- og infrastrukturforum som kan ivareta dialogen om arealutviklingen. For temaene *Campus og Kvadraturen (og aksene mellom disse)*, *Studentboliger og boligpolitikk* samt *Kollektivtilbudet*, foreslår meldingen at det opprettes egne prosjekter som kan gjøre langsiktige vurderinger. Meldingen anbefaler at det vurderes å etablere et utviklingselskap som kan se på muligheter for innhold i relevante bygg og utvikling av eiendommer. Det foreslås også at kommunen innfører saksbehandlingsregler som innebærer at det tas kontakt med UiA når det arbeides med reguleringsplaner i nærområdet til universitetet eller ved boligprosjekter der studentboliger bør vurderes. Det samme vil gjelde for høyskolene i byen.

Overordnet samarbeid

Samarbeidet og samhandlingen mellom Universitetet i Agder og Kristiansand kommune er først og fremst preget av en rekke enkeltstående samarbeidstiltak. Men noen ordninger, i første rekke Samarbeidsrådet og Universitetskomiteen, er mer institusjonaliserte. Det må utvikles en struktur som skaper møteplasser, arenaer for informasjon og organ for samarbeid og samhandling med mandat til å gjennomføre konkrete tiltak til beste for studentene, utdanningsinstitusjonene og byen.

Meldingen anbefaler at Universitetskomiteen omdannes til UiAs Råd for samarbeid med arbeidslivet. Det foreslås å opprette et studenteråd og innføre årlige møter der universitetet møter formannskapet og kommunen møter universitetsstyret. Samarbeidsrådet bør videreføres. Det etableres et forum for arealplan og infrastruktur.

Oppfølging av universitetsbymeldingen

Meldingen foreslår at formannskapet og universitetsstyret møtes i 2012 for å drøfte og vedta en oppfølging av meldingen om universitetsbyen Kristiansand. Denne oppfølgingen bør ha form av en handlingsplan som gjelder ut 2015.

2 Bakgrunn

2.1 Internasjonale og nasjonale trender

Etter 1950 har det i de fleste land skjedd store endringer i organiseringen av høyere utdanning. Ut fra ulike historiske tradisjoner og ulike politiske valg har denne organiseringen blitt ulik fra land til land. Allikevel kan en se noen utviklingstrekk som i alle fall i Europa følger mange av de samme linjene.

Fram til 1960-tallet var det en kan kalle *universitetsdominerte* systemer det vanlige. Et relativt lite antall universiteter og enkelte spesialiserte høyskoler på universitetsnivå var de eneste høyere

utdanningsinstitusjonene. Skoler for kortere yrkesrettet utdanning, som lærerutdanning, teknisk utdanning og sykepleierutdanning ble ikke regnet som høyere utdanning.

På 1960- og 70-tallet fikk disse skolene for kortere yrkesrettete utdanninger høyskolestatus sammen med at det skjedde en utvikling i fagplaner, utdanningslengde og ofte også organisatorisk tilknytning⁷. Siden har det skjedd en utvikling i hele Europa der små spesialiserte høyskoler er slått sammen i større flerfaglige institusjoner. Det har betydd en faglig oppbygging av disse institusjonene slik at både faktiske og formelle skiller mellom høyskoler og universitet blir mindre, og i noen land forsvinner helt.

Utviklingen har påvirket både gamle og nye universiteter. De gamle universitetene var eliteinstitusjoner, som utdannet kandidater til embetsposisjoner i stat og kirke.

Kunnskapssamfunnet, som er vokst fram de siste 50 årene, krever en annen type institusjoner for høyere utdanning. Kunnskapsproduksjonen foregår ikke lenger bak tykke murer i gamle, ærverdige universiteter, men i nært samspill mellom utdannings- og forskningsinstitusjonene og samfunns- og næringsliv. Det stiller nye krav til både universitet og samfunn.

2.2 Storbyene og kunnskapsinstitusjonene

Kommunenes Sentralforbund Storbyforskning var oppdragsgiver for rapporten *Storbyene og kunnskapsinstitusjonene*⁸, som ble presentert senhøstes 2010.

Kunnskapsinstitusjoner brukes i rapporten som et samlebegrep på universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter, men dataene som er innhentet i studiene er primært fra universitetene i Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Tromsø og Kristiansand.

Følgende problemstillinger var sentrale i studien:

- Hva kjennetegner storbyenes rolle som vertskommune for universitet, høyskoler og andre kunnskapsinstitusjoner?
- Hvordan er forholdet mellom vertskommunene og kunnskapsinstitusjonene, de ansatte, studentene og samskipnadene?
- Endringer i vertskommunenes adferd siste 5-10 år?
- Hva kjennetegner attraktive, innovative og konkurransekraftige universitetsbyer internasjonalt?

Fire områder ble utpekt med relevans for vertsrollen: *Studentvelferd, Innovasjon og næringsutvikling, Arbeidskraft og kompetansesamt Samfunns-, kultur- og stedsutvikling.*

De seks universitetsbyene vurderes på disse områdene etter tre prinsipielle roller (*passiv rolle, tilrettelegger eller pådriver*), og etter tre nivåer av samarbeid (*politisk, strategisk og operativt*).

Rapporten peker på at vertsbyrollen har vært i endring de siste fem - ti årene. Sterkest utvikling ser man innen studentvelferd samt innovasjon og næringsutvikling. Kompetanseutvikling og formidling er i følge studien svakere utviklete områder. Det vises også til at nye samarbeidsformer er under utvikling med partnerskap og nettverk.

⁷ I Norge gikk mange av skolene som fikk høyskolestatus fra å være kommunalt eller fylkeskommunalt eiet til å bli statlige institusjoner.

⁸Econ-rapport nr. R-2010-069, utarbeidet av EconPöyry i samarbeid med universitetsbyene. Rapporten kan lastes ned fra http://www.econ.no/stream_file.asp?iEntityId=4743, vedlegg fra http://www.econ.no/stream_file.asp?iEntityId=4744.

Etter rapportens vurdering er Kristiansand den byen som tydeligst har engasjert seg når det gjelder arbeidskraft og kompetanseutvikling. Rapporten ser Kristiansand som en tilrettelegger for innovasjon og næringsutvikling, og som pådriver for samfunns-, kultur- og stedsutvikling. Når det gjelder studentvelferd mener derimot rapporten at byen har hatt en passiv rolle.

Analysen av samarbeidet mellom vertsbyer og kunnskapsinstitusjoner på de fire områdene oppsummerer med at det i alle byene er samarbeid på flere områder, men ikke noen steder omfattende samarbeid på alle områdene.

Forskjellen mellom vertsbyene kan i følge rapporten forklares med at byene har ulike roller og forutsetninger. Det er ulikheter i tradisjoner og identitet. Enkeltpersoner og ildsjeler har betydning. Gode prosesser og forankring er like viktig som klare visjoner.

2.3 Samarbeidsrådet

Kristiansand kommune og Høgskolen i Agder inngikk i 2005 en rammeavtale for samarbeid. I oktober 2006 ble samarbeidsrådet mellom Kristiansand kommune, Høgskolen i Agder og Studentsamskipnaden i Agder konstituert med følgende mandat:

Å initiere, videreformidle og ta opp aktuelle og nye prosjekter og utfordringer knyttet til å styrke Kristiansand som vertskapsby for HiA. Herunder:

- Være en møteplass mellom Kristiansand kommune, HiA og SiA som bidrar til å legge forholdene bedre til rette for studenter i Kristiansand og for å utvikle Kristiansand som attraktivt arbeidssted og studentby.
- Bidra til et samarbeid som er gjensidig fruktbart for campus og byen som bidrar til å skape en positiv utvikling både for Gimlemoen som en levende campus i Kristiansand og for Kristiansand som en levende og attraktiv by for studenter.
- Støtte opp omkring ideer fra studentmiljøene.
- Bidra til kompetanseoverføring innenfor temaet.
- Sette opp status innenfor inngått rammeavtale.

To fra toppledelsen i henholdsvis kommunen, universitetet, studentsamskipnaden og høyskolene sitter i rådet.

De private høyskolene i Kristiansand, BI Kristiansand, Mediehøgskolen Gimlekollen og Ansgar Teologiske Høgskole, ble invitert til saker som vedrørte studentene. Fra 2009 har disse vært fast inkludert i rådets møter. Det er i utgangspunktet to møter i året.

2.4 Universitetskomiteen

Universitetskomiteen ble opprettet etter initiativ fra Agderrådet, og har vært ledet av ordføreren i Kristiansand. Komiteen var i første rekke viktig som et koordinerende ledd mellom daværende Høgskolen i Agder, kommunene og fylkeskommunene samt nærings- og arbeidslivsinteresser i Agder, i arbeidet for å utvikle HiA til universitet. Etter etableringen av UiA har universitetskomiteen hatt som oppgave å bidra til å sikre nasjonale rammebetingelser for en videre positiv faglig og økonomisk utvikling av universitetet, og være et strategisk kontaktorgan mellom universitetet og landsdelens samfunns- og næringsliv.

Oxford Research har sekretariatsfunksjoner for universitetskomiteen.

2.5 Mandat og organisering av arbeidet

Oppdragsgivere for meldingen om universitetsbyen Kristiansand er Kristiansand kommune og Universitetet i Agder. Mål for arbeidet er definert i den vedtatte prosjektbeskrivelsen:

Langsiktige mål:

Hensikten med utarbeidelse av meldingen er å skape et grunnlag for kommunen og kunnskapsinstitusjonenes samarbeid om felles langsiktige mål:

- Universitetet i Agder skal ha fag- og studiemiljøer som er blant de beste i landet
- Universitetet i Agder skal på noen forskningsområder være nasjonalt ledende
- Agder skal ha ledende kompetansemiljøer og et nyskapende næringsliv
- Kristiansand skal være en attraktiv studentby
- Kristiansand kommune og Universitetet i Agder skal være attraktive arbeidsplasser
- Universitetet i Agder og Kristiansand kommune skal ha et sterkt internasjonalt engasjement til nytte for landsdelen

De langsiktige målene er hentet fra kommuneplanen til Kristiansand og fra UiAs strategiplan. Meldingen skal være et virkemiddel for å bidra til realisering av disse overordnede planene.

I prosjektperioden skal det utarbeides en melding som inneholder:

- Forslag til felles mål og ambisjoner på utvalgte samarbeidsområder
- Forslag til samarbeidsstrukturer som bidrar til å fremme konkret og praktisk samarbeid på de utvalgte samarbeidsområdene.

Samarbeidsområdene er definert slik:

- Utdanning
- Forskning
- Studenttrivsel og attraktivitet
- Arealplanlegging og infrastruktur
- Overordnet samarbeid

Temaene henger sammen på flere områder slik at det kan bli en del overlapping.

Meldingen er i hovedsak avgrenset til å omfatte Universitetet i Agder og Kristiansand kommune som organisasjoner og arbeidsgivere. Dette er gjort for å gjøre meldingen operasjonell. Konklusjonene og anbefalingene som framkommer i meldingen vil kunne implementeres i organisasjonene etter vedtak i Kristiansand bystyre og universitetsstyret.

3 Historikk

3.1 Universitetet og byen

3.1.1 Nasjonalt

Det er attraktivt for en by eller et bygdesamfunn å få en utdanningsinstitusjon etablert innenfor sine grenser. Utdanningsinstitusjoner innebærer arbeidsplasser og kjøpekraft, som er viktig for alle lokalsamfunn. Men utdanningsinstitusjonene bringer også ny kunnskap, nytt initiativ og en ny kultur inn i samfunnslivet. I de gamle universitetsbyene ble universitetet helt dominerende, både kulturelt og økonomisk. Samme betydning kunne de gamle landsgymnasene ha i Bø, i Nordfjordeid, i Volda, på Voss eller på Hornnes, eller lærerseminarene og lærerskolene, der de var plassert i mindre bygdesentra.

Det var strid om hvor det første norske universitetet skulle ligge, og om hvor Norges tekniske høyskole og Norges handelshøyskole skulle plasseres. Det var ingen selvfølge at lærerskolen i 1877 ble flyttet fra Holt til Kristiansand, det skjedde etter flere år med diskusjoner i departement og Storting. Det var betydelig motstand mot å legge Agder distriktshøyskole til Kristiansand, også innad i Agder.

3.1.2 Høyere utdanning i Agder

Høgskolen i Agder (HiA) ble etablert i 1994 ved sammenslåingen av 6 tidligere høyskoler. Regner man med skoler som på et tidligere tidspunkt var slått sammen, var det 9 institusjoner som ble samlet i 1994:

- Kristiansand lærerhøgskole (KLH) ble etablert som Lærerseminaret for Christianssands Stift i 1839. Det lå opprinnelig ved Holt prestegård ved Tvedestrand, og ble i 1877 flyttet til Kristiansand.
- Sørlandet barnehagelærerskole startet i 1963. I 1973 ble barnehagelærerutdanningen slått sammen med lærerhøgskolen.
- Arendal sykepleierhøgskole (ASH) startet som Aust-Agder og Arendals Sykehus Sykepleierskeskole i 1920, som en del av det nye sykehuset i Arendal. Fra 1986 ble sykepleierhøgskolen statlig.
- Agder musikkonservatorium (AMK) ble etablert som musikkklærerutdanningen ved Kristiansand musikkskole i 1965. AMK ble statlig høyskole fra 1988.
- Agder ingeniør- og distriktshøgskole (AID) ble etablert som Sørlandets tekniske skole (SøTS) i 1967, eid av Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommuner og Grimstad kommune i fellesskap. Fra 1977 ble de tekniske skolene overtatt av staten, som ingeniørhøgskoler.
- Agder maritime høgskole (AMH) startet opp som høyskoleutdanning ved Arendal maritime tekniske skole, på Fløyheia i Arendal. I 1988 ble høyskolen statlig, og slått sammen med AID fra 1990.
- Statens gartnerskole Dømmesmoen (SGD) begynte på Dømmesmoen ved Grimstad i 1923. SGD og AID ble slått sammen fra 1991.
- Agder distriktshøgskole (ADH) ble som en av de tre første distriktshøgskolene i landet startet høsten 1969 i Kristiansand.
- Kristiansand sykepleierhøgskole (KSH) startet som den fylkeskommunalt eide Vest-Agder sykepleierskole i 1976. Fra 1986 ble sykepleierhøgskolen statlig.

I Kristiansand har det fra 1960-tallet vært arbeidet for å etablere et universitet i byen. Fagmiljøene ved Kristiansand katedralskole og Kristiansand Museum var sentrale i dette arbeidet. Ved

etableringen av ADH i 1969 og HiA i 1994 ble ikke den ambisjonen gitt opp. Høgskolens strategiske arbeid, organisering og økonomiske prioriteringer bar preg av målsettingen om universitetsstatus. Landsdelen støttet ambisjonene politisk. Da kommunene i Vest-Agder opprettet stiftelsen Sørlandets Kompetansefond i 2000 betydde det at det ble gitt økonomiske muligheter for oppbyggingen av den faglige kompetansen ved HiA. Utviklingen av institusjonen er en del av fondets formål.

HiA ble **Universitetet i Agder (UiA)** fra 1. september 2007.

BI Kristiansand ble etablert i Kristiansand i 1999. Avdelingen i Kristiansand er en av fem BI-høgskoler utenfor Oslo. Det faglige fokus er økonomi, ledelse og markedsføring, med særlig fokus på ny forskning innen opplevelsesøkonomi, organisasjon og merkevarebygging.

Handelshøgskolen BI er en selveiende stiftelse, etablert i 1943, akkreditert som privat vitenskapelig høgskole. BI har sin hovedcampus i Nydalen i Oslo. BI har 9000 heltidsstudenter og 11000 deltidsstudenter.

Ansgar Teologiske Høgskole (ATH) har sine røtter i Det Norske Misjonsforbunds *Missionsskole*, som ble opprettet i 1913. Skolen eies fortsatt av Det norske misjonsforbund. Fram til 1988 hadde skolen tilhold i Oslo, da den ble flyttet til sine nåværende lokaler på Hånes i Kristiansand.

Kristendom/teologi, psykologi, musikk og interkulturelle studier er kjerneområdene i den faglige virksomheten.

ATH fikk godkjent den første bachelorutdanningen (i teologi) i 2002, og masterprogram i 2006. I desember 2010 ble ATH akkreditert som privat høgskole etter kravene i NOKUTs forskrifter.

Mediehøgskolen Gimlekollen (MHG) ble etablert i 1981, eies og drives av Norsk Luthersk Misjonssamband, og er en del av Gimlekollen mediesenter, med flere medierelaterte selskap. MHG har akkrediterte studier innenfor medier og kommunikasjon, bl.a. journalistutdanning og studier i interkulturell kommunikasjon.

3.1.3 Lokalisering i Kristiansand

Fra 2001 ble Kristiansandsdelen av daværende Høgskolen i Agder, med unntak for det tidligere musikkonservatoriet (i første rekke de utøvende musikkutdanningene), samlet i ombygde og nye bygninger på Gimlemoen. Hele Kristiansandsdelen av UiA er fra januar 2011 samlet på Gimlemoen.

BI Kristiansand er lokalisert til Elvebredden Øst (Kjøita-området). Ansgar Teologiske Høgskole har sin virksomhet på Hånes. Mediehøgskolen Gimlekollen er, som navnet tilsier, lokalisert på Gimlekollen.

3.1.4 Studenter og ansatte ved UiA og høgskolene

Høsten 2011 var det 6.900 studenter ved UiA i Kristiansand. Sammen med studentene ved BI Kristiansand (ca. 500 studenter), Mediehøgskolen Gimlekollen (ca. 200 studenter) og Ansgar Teologiske Høgskole (ca. 200 studenter) er det altså nesten 8.000 studenter i Kristiansand høsten 2011.

I 1965, det året de fire kommunene Kristiansand, Oddernes, Randesund og Tveit ble slått sammen til én bykommune med i overkant av 50.000 innbyggere⁹, var det 500 studenter i Kristiansand¹⁰.

⁹ Den nye "storkommunen" Kristiansand hadde 50.242 innbyggere per 1.1.1965 (Folketallet i kommunene 1965-1967. NOS A187. Statistisk Sentralbyrå, Oslo 1967).

Studentene utgjorde altså i underkant av 1 % av byen befolkning. I 2011er dette forholdet steget til i underkant av 10 %.

På tilsvarende måte utgjør antallet ansatte ved de høyere utdanningsinstitusjonene en betydelig større gruppe i dag enn for 50 år siden. Lærerskolen hadde rundt 60 ansatte i 1965. Ved UiA, BI-Agder, MHG og ATH er det anslagsvis 1.100 ansatte i 2011.

3.1.5 Kultur- og fritidstilbud i byen

Kristiansand har hatt en ambisiøs kulturpolitikk i flere tiår. Siden begynnelsen av 1990-tallet har det vært en offensiv satsing fra kommunen i et langsiktig perspektiv. Strategiske grep er tatt for å etablere og utvikle kompetansemiljøer, produksjons- og formidlingsarenaer, idrettsanlegg, festivaler og finansieringsverktøy. I 2007 ble Kristiansand kåret til Norges kulturkommune av en jury bestående av leder av Stortingets kulturkomité, leder av Norsk Kulturforum og leder av Kommunenes Sentralforbund.

Sørlandet har lange tradisjoner med et aktivt organisasjonsliv og et rikt tilbud for amatører. For eksempel er den eldste amatørteaterorganisasjonen med kontinuerlig drift i Norge, *Det Dramatiske Selskab* i Kristiansand (grunnlagt 1787), fremdeles i full virksomhet.

Ved utarbeidelsen av Frivillighetsmeldingen for Kristiansand fant man ca. 800 foreninger/organisasjoner, hvorav ca. 115 er idrettslag.

1990-tallet var preget av økende profesjonalisering innen kulturtilbudet i byen. Agder Teater ble grunnlagt, Kristiansand symfoniorkester gikk over til heltidsansatte musikere, Opera Sør ble en ny stiftelse der teateret og symfoniorkesteret var sentrale medspillere. Sørlandets kunstmuseum ble etablert som ny institusjon og fylte dermed ut museumstilbudet der Agder Naturmuseum og Vest-Agder fylkesmuseum hadde nøkkelposisjoner. Senere gikk fylkesmuseet inn i en konsolidering med andre kulturhistoriske museer i Vest-Agder, og styrket dermed profesjonaliseringen på dette området.

Agder kunstnersenter var på begynnelsen av 90-tallet eneste organiserte kompetansemiljø for skapende kunst. Nå er organisasjoner som Sørnorsk filmsenter, Norsk forfattersentrum avd. Sørlandet og SØRF kompetansesenter for rytmisk musikk kommet til.

Bedre tilbud om lokaler for produksjon og formidling har vært en utfordring. Da Odderøya ble fraflyttet av det militære, kom muligheten til å leie ut verksteder for musikere, forfattere, billedkunstnere, kunsthåndverkere, filmskapere og lignende. Kilden teater- og konserthus ble vedtatt lokalisert til Odderøya, et kulturbygg som åpner offisielt i januar 2012 for et stort, mangfoldig publikum i tillegg til at det er produksjonsbasen for symfoniorkesteret, Agder teater og Opera Sør. Det er også vedtatt at Vest-Agder-museet skal flyttes til Odderøya der det skal etableres som det største kulturhistoriske kompetanse- og formidlingssenteret i fylket. Administrasjonen har allerede sin base der.

¹⁰ Strengt tatt var det ikke studenter i Kristiansand i 1965. Lærerutdanningen ble ikke regnet som høyere (postgymnasial) utdanning, og studentene ble omtalt som "elever". Tallet 500 er beregnet ut fra statsbudsjettets angivelse av at det var 17 klasser ved Kristiansand lærerskole i 1965 (se St.p.1 1965-66, Kirke- og undervisningsdepartementet).

Samsen kulturhus som ble åpnet i 1998, er Norges største kulturhus for ungdom. Der er det et mangfold av tilbud, bla. øvingslokaler for ungdomsband. Rosegården teaterhus er en ombygd tobakksfabrikk der en lang rekke amatørteatergrupper har møteplass, produksjon og teateroppsetninger for publikum.

Den gamle Turnhallen ble ombygd og utvidet til å huse Kristiansand musikk-skole sammen med Agder musikkonservatorium, som utviklet et utstrakt samarbeid. Kommunens musikk-skole ekspanderte med flere fagområder til å bli kulturskole, og konservatoriets tilbud er nå utvidet som en del av Fakultet for kunstfag.

Utvikling av idrettsarenaer har hatt høy prioritet. Spesielt kan nevnes fotballbaner med Sør Arena som flaggskipet, ny ishall åpnet høsten 2011, og det store aktivitetssenteret *Aquarama* åpner 1. januar 2013. Det skal bl.a. inneholde badeland, 50 meters basseng med stupeanlegg og håndballhaller.

På begynnelsen av 90-tallet var det kun én festival i Kristiansand. Kommunen har vært offensiv for å gi bedre vilkår for utvikling av festivaler gjennom igangsetting av nye (for eksempel Quartfestivalen), tilrettelegging, gi tilskudd og å lage en dialog-/samarbeidsarena gjennom Festivalforum. Det arrangeres nå rundt 15 festivaler årlig i Kristiansand. Flere av dem har et konstruktivt samarbeid med UiA.

Utelivet i Kristiansand har ekspandert med et variert og vitalt tilbud. Det arrangeres en rekke konserter med ulike genre, målgrupper og varierende størrelse på byens restauranter, puber og kaféer. Også litteraturkvelder, filosofikafé, foredrag og debatter om aktuelle kunst-/kulturspørsmål er blitt en del av møteplassene i byen.

Studentsamskipnaden i Agder har utviklet flere kulturtilbud i Kristiansand inkludert egenaktivitet for studentene innen musikk, sang, idrett o.a.. I tillegg til Østria på Campus Kristiansand, har de etablert en ny kulturarena i sentrum, Pir 6, som blir en møteplass i Kvadraturen spesielt for studenter. Idretts-/svømmehallen Spicheren lokalisert rett ved campusen, er et moderne anlegg for fysisk trening.

Studiestartfestivalen har stadig økt i volum. Annet hvert år arrangeres Kultopia med et mangfoldig program spekket av attraktive tilbud.

Kristiansand kommunes energiverkstiftelse, Cultiva, ble opprettet i 2002. Formålet er "----- å sikre arbeidsplasser og gode levekår i Kristiansand ved å gi støtte til prosjekter ved etablering av kunst-, kultur- og kunnskapsinstitusjoner som bidrar til nyskaping, utvikling og kompetanseoppbygging ved kreative miljøer i Kristiansand". Kunnskapsinstitusjoner som utvikler kreativitet og nyskaping kan tildeles midler fra stiftelsen.

Cultiva ble etablert som et strategisk verktøy. Både UiA og kulturlivet i byen er blitt styrket gjennom tilskudd til målrettede tiltak i tråd med formålet.

4 Universitetet, kommunen og samfunnet

Utviklingen av Kristiansand som universitetsby og Agder som universitetsregion vil åpenbart kreve mer enn en avklaring av ansvarsforhold og etablering av møteplasser og samordningsorganer mellom Kristiansand kommune og UiA. Universitetsbyen omfatter hele lokalsamfunnets kulturelle, sosiale og

økonomiske liv, ikke bare kommunen som tjenesteyter, forvaltningsorgan og politisk myndighet. Meldingen til bystyret og universitetsstyret omhandler i første rekke forholdet mellom universitetet og kommunen som organisasjon. Det er en nødvendig forutsetning for at universitetsbyen skal utvikles i riktig retning at det forholdet fungerer godt. Men det kreves mer. Arbeids- og næringsliv, kulturliv og kulturorganisasjoner, frivillige organisasjoner, alt det vi kaller det sivile samfunnet må involveres i utviklinga av Kristiansand som universitetsby og Agder som region.

4.1 Universitetsbyen

Som nevnt i innledningen til meldingen, må bruken av betegnelsen *universitetsby* forstås som en ambisjon og en visjon. Når universitetet og kommunen går sammen om å bruke begrepet, er det fordi Kristiansand og UiA samler seg om ønsket om en lokal og regional utvikling der universitetet og de private høyskolene i byen i betydelig grad påvirker det sosiale, kulturelle og økonomiske livet. Kristiansand skal i økende grad preges av at det bor 10.000 studenter i landsdelen, og at byen har en befolkning med høy utdanning og betydelig kompetanse på et bredt spekter av fagområder. Kristiansand skal være preget av kunnskapssamfunnet og selv være en kraft i den videre utviklingen av kunnskapssamfunnet. Med det skal byen preges av sentrale verdier i akademisk utdanning: søkingen etter kunnskap og forståelse, menneskenes likeverd, faglig og organisatorisk åpenhet, endringskultur og innovasjonsevne.

4.2 Regionen

UiA oppfatter seg som hele landsdelens universitet. Grimstad og Kristiansand er universitetets faste undervisningssteder. Det er naturlig at disse to byene i særlig grad blir preget av universitetet og studentene. Men UiA ønsker å ha en aktiv samfunnsrolle som skal prege hele regionen. Begge fylkeskommunene og alle kommunene i landsdelen er derfor viktige medspillere for utviklingen av universitetet og regionen.

Kristiansand kommune slutter opp om denne ambisjonen. Det er ingen motsetninger mellom å bygge opp Kristiansand og Grimstad som universitetsbyer og styrke hele Agder som en universitetsregion. Det kan være utfordringer knyttet til kommunikasjon, samhandling og ressursfordeling i samspillet mellom universitetet, byene og regionen. Men UiA og Kristiansand kommune legger til grunn for sitt samarbeid at det skal bli positivt for hele landsdelen.

4.3 Næringsutvikling

Så vel kommuneplanen for Kristiansand (2011-2022) og UiAs strategiske plan (2010-2015) legger vekt på arbeidet med å bidra til næringsutvikling i regionen. Dette arbeidet finner sted i tett samarbeid med næringslivet og andre regionale partnere.

Kristiansandsregionen har de siste ti årene hatt en vekst i antall arbeidsplasser som har vært mer enn dobbel så sterk som veksten på landsbasis¹¹. Regionen er blant områdene i Norge med sterkest vekst

¹¹ Mellom 2000 og 2010 økte antallet arbeidsplasser i Kristiansandsregionen (Birkenes, Vennesla, Songdalen, Kristiansand, Søgne, Lillesand og Iveland) med 24 %. I Norge samletvar veksten 11 % (kilde: Telemarksforskning/ SSB).

i nyetableringer. I 2010 var Kristiansandsregionen nummer to på etableringsindeksen på landsbasis. Regionen kommer derimot svakere ut når det gjelder grad av innovasjon¹².

Agder har med andre ord både betydelige muligheter og store utfordringer når det gjelder utviklingen av nærings- og arbeidslivet i landsdelen. Næringsorganisasjoner og viktige næringsaktører må trekkes med i arbeidet med de konkrete tiltakene som skal beskrives i en mer forpliktende handlingsplan for utviklingen av universitetsbyen. Det gjelder både innspill til konkrete tilretteleggingstiltak som offentlige myndigheter og utdanningsinstitusjonene kan bidra med og mer forpliktende deltakelse i en samlet innsats for byens og landsdelens utvikling.

Næringsklyngene Eyde og NODE er begge sentrale næringsklynger som står for store deler av verdiskapingen i Agder. Både universitetet og høyskolene, offentlig sektor og næringslivet vil ha stor nytte av et bredere samarbeid for videre utvikling av regionen, ikke minst i forhold til arbeid med rekruttering av kvalifisert arbeidskraft.

4.4 Sosial og kulturell utvikling

Agder er en landsdel med stort mangfold. Siden 1950-tallet har landsdelen hatt en betydelig folkevekst, mer enn landsgjennomsnittet. Særlig sterk har veksten vært i Vest-Agder. Agder har de siste årene hatt stor økning i antallet kompetanseintensive arbeidsplasser. Aust-Agder og Vest-Agder er blant landets viktigste eksportfylker.

Samtidig har Agder betydelige utfordringer når det gjelder likestilling og utdanningsnivå. Deler av regionen er preget av at en forholdsvis stor andel av befolkningen lever på trygd og andre sosiale støtteordninger.

Utdanning er et nøkkelord for et samfunn som søker sosial, kulturell og økonomisk utvikling. Sammenhengene mellom faktorer som er av betydning for den enkeltes opplevelse av et godt og meningsfullt liv (som arbeidsevne, helse og sosial tilhørighet) og utdanning er ikke entydige på individnivå. Men i en samfunnsmessig sammenheng er utdanningsnivå, inntekt, andel av befolkningen i arbeid, helsetilstand osv. i stor grad knyttet til hverandre. Utviklingen av en god læringskultur som omfatter hele utdanningsløpet fra barnehage til høyskole og universitet, og en sterkere vekt på etter- og videreutdanning, vil bidra til å trygge den økonomiske, sosiale og kulturelle veksten i Agder og gjøre at utviklingen kommer flere til gode. Dette er et ansvar som ikke bare ligger på den enkelte utdanningsinstitusjon eller den enkelte skoleeier. Dette er et verdimeessig og holdningsmessig valg som stiller krav til alle aktører i samfunnet.

4.5 Det flerkulturelle samfunnet

13 % av befolkningen i Kristiansand er innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre¹³. En økende del av studentene ved UiA og de private høyskolene i byen er av utenlandsk opprinnelse. Ved UiA er nesten 20 % av de vitenskapelig tilsatte utenlandske statsborgere¹⁴. Det flerkulturelle samfunnet gir både muligheter og noen utfordringer til denne landsdelen, som til resten av verden. Økonomiske, religiøse og kulturelle forskjeller blir tydeligere, både globalt og lokalt.

¹² NHOs nyskappingsbarometer 2010 (<http://www.nho.no/forskning-og-innovasjon/nyskappingsbarometeret-2010-article22974-75.html>) plasserer Kristiansandsregionen som nr. 64 blant 83 næringsregioner i Norge når det gjelder innovasjonsgrad.

¹³ Tallene er fra kommuneplanen for Kristiansand 2011-2022

¹⁴ Tall fra april 2010

Samtidig kan en ikke skille det flerkulturelle samfunnet fra det moderne samfunnet. Ønsker Agder å være en del av sin tid, en del av det internasjonale kunnskapssamfunnet, må den globaliserte og flerkulturelle verden tas imot som en ressurs og en mulighet. Det krever åpenhet og at verdier som forståelse og toleranse styrkes. Demokratiforståelse og medvirkning må stimuleres og utvikles.

Her har både kommunen og kunnskapsinstitusjonene viktige oppgaver og ansvar. Det ligger til rette for samarbeid med frivillige organisasjoner, andre deler av offentlig sektor og arbeidslivet for øvrig. En universitetsby, kanskje mer enn andre lokalsamfunn, vil måtte preges av nettopp det flerkulturelle, åpne og tolerante samfunnet, med klare verdier preget av humanistiske idealer, likestilling og menneskeverd.

4.6 Internasjonalisering

Internasjonaliseringen av samfunnslivet er både en uunngåelig og ønsket utvikling. Næringslivet i Agder er i stor grad rettet mot det internasjonale samfunnet, både når det gjelder marked og ressurser. Mange av de sentrale bedriftene har virksomhet over hele verden. Det skjer nyetablering og relokalisering av nasjonale og internasjonale bedrifter der verden er marked for produktene og kompetansen må hentes der den finnes. Internasjonaliseringen bidrar til innovasjon, økt verdiskaping og økt velferd. Internasjonale kontakter og engasjement gir nye impulser til så vel næringsliv, offentlig virksomhet og kunst- og kulturliv. Internasjonalt samarbeid medvirker til økt kunnskapsnivå og økt kompetanse på individuelt nivå, i organisasjoner og i samfunnet som helhet. De internasjonale kontaktene gjør Agder bedre i stand til å møte det flerkulturelle samfunnet.

På samme måten må UiA og høyskolene se seg selv både i en global konkurransesituasjon og i internasjonale samarbeidsnettverk. Det gjelder både utdanningsprogrammer og forskning og i det samfunnsbyggende arbeidet utdanninginstitusjonene skal bidra i.

Kristiansand vil følge opp sin internasjonale strategi¹⁵ for å styrke byen som drivkraft i næringsutviklingen, utvikle byen som et vekstkraftig landsdelscenter, bygge byens gode omdømme også utenfor landsdelens og landets grenser og for å bygge opp kompetanse i egen organisasjon. Vennekapsbyer, strategiske forbindelser, internasjonale prosjekter og nettverk er verktøy i denne sammenhengen.

UiAs strategi for en sterk internasjonal forankring er å delta på internasjonale arenaer sammen med næringsliv, kulturinstitusjoner og andre, og inngå samarbeid med og lære av utenlandske utdannings- og forskningsinstitusjoner. UiA har flere fagområder knyttet til internasjonale og globale spørsmål, og ønsker å utvikle flere. UiA vil tiltrekke seg studenter og fagpersoner internasjonalt.

Også det internasjonale arbeidet trenger en bredere satsing enn bare et samarbeid mellom UiA og Kristiansand kommune.

4.7 Videre arbeid

Meldingen om universitetsbyen Kristiansand er først og fremst en melding om hvordan Kristiansand kommune og UiA sammen kan sette seg noen mål og felles ambisjoner på *noen* samarbeidsområder. Hensikten er å få til et bedre praktisk samarbeid for å oppfylle regionens og institusjonenes strategiske målsettinger. Meldingens viktigste formål er å etablere og utvikle videre noen strukturer for hvordan samarbeidet kan skje på en bedre måte og legge et grunnlag for konkret handling. Ett av

¹⁵ Kristiansand kommune: Internasjonal strategi 2010-2014

resultatene av meldingen bør bli utviklingen av en handlingsplan for samarbeidet. En slik handlingsplan må ikke begrenses til samarbeidet mellom kommunen og universitetet. Utviklingen av *universitetsbyen* må inkludere flere relevante aktører innen utdanning, forskning, næringsliv og kulturliv for at arbeidet skal få betydning for hele lokalsamfunnet. De to fylkeskommunene, som bl.a. forvalter viktige regionale utviklingsmidler, vil være selvsagte samarbeidsaktører i arbeidet framover. Det samme gjelder Grimstad kommune, som utarbeider planer for utviklingen av samarbeidet med universitetet. Disse handlingsplanene bør koordineres med arbeidet som skal gjøres i Kristiansand.

5 Utdanning og kompetanseutvikling

Utdanning og forskning er de sentrale kjerneaktivitetene ved universiteter og høyskoler. Formidlingsoppgavene og samfunnsdeltakelsen for øvrig knytter seg til denne kjernevirksomheten. En universitetsby må naturlig bli preget av utdanningene og forskningen som foregår ved universitetet og høyskolene.

Samtidig er det i kunnskapssamfunnet ikke slik at kompetanseutviklingen bare skjer i utdanningsinstitusjonene.

For å oppfylle sine samfunnsoppgaver må utdanning skje i nær kontakt med arbeid- og samfunnslivet som omgir institusjonene. Denne kontakten skjer på mange plan og i mange sammenhenger, i praksisopplæring, i arbeid med studentoppgaver, i utviklingen av studieprogrammene og gjennom etter- og videreutdanningstiltak.

Utviklingen og spredningen av digitale verktøy gjør at høyere utdanning i økende grad kan gjøres tilgjengelig for flere. Det blir mulig å spesialtilpasse studieprogram og opplæringstiltak på en helt annen måte enn tidligere. Samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner, arbeidsliv og organisasjoner kan utvikles i en helt annen skala enn tidligere. Ved UiA er mye av utviklingsarbeidet med den nye digitale læringsarenaen forankret til prosjektet Læringsarena 2020 (LA2020)¹⁶ og Pedagogisk utviklingssenter (PULS)¹⁷.

5.1 Studentpraksis

Praksis er obligatorisk i lærerutdanninger og helse- og sosialfaglige utdanninger, men inngår også i flere andre studier. Praksis skal gi studentene anledning til å anvende den teoretiske kunnskapen, og gi innblikk i muligheter og utfordringer arbeidslivet gir. *For praksisstedets* skal studentene utgjøre en ressurs, og kan bidra til å øke de ansattes kompetanse. *For UiA* bidrar studentenes praksis til økt kunnskap om praksisfeltet.

Studieprogrammene og læringsmiljøene ved UiA skal være knyttet til det fremste i forskning og utviklingsarbeid, ha et nært forhold til det praktiske livet og samfunnet utdanningene skal forberede til, og gi et læringsutbytte som er godt og anerkjent.

(Fra UiAs strategiske plan 2010-2015)

UiA skal i stigende grad ta i bruk digitale medier og utvikle god metodikk for bruk i studier, forskning og formidling, og i samhandlingen med omverdenen. Det skal skje ved oppbygging og stimulering av egne fagmiljøer pedagogisk, teknologisk og systemteknisk, og ved å utvikle samarbeid om teknologi- og metodeutvikling.

(Fra UiAs strategiske plan 2010-2015)

(Kristiansand skal) være aktiv i forhold til å søke samarbeid om kompetanseutvikling med kunnskapsinstitusjoner, forskningsmiljøer og næringsliv.

(Fra kommuneplanen for Kristiansand 2011-2022)

¹⁶ <http://www.uia.no/la2020>

¹⁷ <http://www.uia.no/puls>

5.1.1 Mål

Samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og praksisstedene er en forutsetning for god kvalitet i praksisundervisningen. God planlegging, gjennomføring og evaluering av praksis sikres gjennom samarbeidet.

5.1.2 Status

Med utgangspunkt i den nasjonale rammeavtalen og partneravtaler om praksisopplæring blir det utarbeidet kontrakter mellom UiA og Kristiansand kommune som skoleeier om praksis i lærerutdanningene. Skolenes kontrakter konkretiseres til årskontrakter med beskrevne oppgaver og tydelig ansvarsfordeling for praksis mellom UiA og øvingsskolen.

Det arrangeres møter mellom rektor, øvingslærere og studie- og praksisledere ved UiA foran hver praksisperiode. I tillegg arrangeres det møter med skoleeier ved inngåelse av nye 3-årige avtaler.

I samarbeid med Pedagogisk senter og representanter fra skoler i Kristiansand kommune er det som et prosjekt ved UiA utviklet kurs for lærerutdannere. Kurset omhandler også praksis i lærerutdanningene.

Studenter ved faglærerutdanningene i musikk og drama deltar blant annet i "Den kulturelle skolesekken" og "Kulturrullatoren".

Skoleeierforum er en møteplass for skoleeiere i Agderfylkene, både kommuner og fylkeskommuner, med KS som sekretariat. UiA deltar i siste del av møtet med faste representanter fra ledelsen, lærerutdanningen og EVU. Dette er en arena som benyttes for dialog om praksis, og som kan videreutvikles.

Alle sykepleierstudentene skal ha praksis i kommunehelsetjenesten. Også vernepleierstudenter og sosionomstudenter benytter praksisplasser i kommunene. Kristiansand kommune tar imot et stort antall studenter innenfor disse utdanningene.

Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester i Songdalen og Kristiansand har gjennom sitt felles styringsråd utarbeidet en felles strategi som spesifiserer samarbeidet med UiA om bl.a. praksisplasser.

Alle praksissteder som tar imot sosionomstudenter i praksis blir medlem av *Praxis-sosionomstudent* den perioden studenten er utplassert. Medlemmene, der kommuner, UiA og andre aktører er representert, utgjør en utviklingsgruppe. Gruppen skal blant annet sørge for kontakt mellom studentene og praksisfeltet, både gjennom gjesteforelesere og besøk ute i praksisfeltet, samt legge til rette for studentdeltakelse i ulike forsknings- og utviklingsprosjekter.

Også andre studier, der praksis ikke inngår som en obligatorisk del etter nasjonale rammeplaner, kan ha praksis som en del av studiet. Ved UiA gjelder det bl.a. masterprogrammet i samfunnskommunikasjon og bachelor- og masterprogrammene i utøvende musikk.

5.1.3 Anbefalinger

Flere av anbefalingene vil kunne omfatte hele Agderregionen og flere parter.

- Samarbeidsformene når det gjelder praksis i lærerutdanningene evalueres. Det innføres faste møter mellom dekan og studieledere for lærerutdanningene ved UiA og oppvekstdirektøren i kommunen.
- Det systematiske samarbeidet mellom UiA og praksisfeltet om utviklingsprosjekter i skolens videreutvikles. Skoleeierforum kan benyttes som arena for å utvikle dette samarbeidet.
- Samarbeidsformene når det gjelder praksis i sykepleierutdanningen evalueres.
- Det eksisterende samarbeidet innen vernepleierutdanningen og utviklingsgruppen for Praxis-sosionomstudentvidereutvikles.
- Det vurderes hvordan potensialet i praksisfeltet kan utnyttes på en bedre måte enn i dag, også for andre aktuelle helse- og sosialutdanninger.
- Erfaringene med *Praxis-sosionomstudent* overføres til andre utdanninger.
- Det utarbeides årshjul for planlegging og gjennomføring av praksis i alle de ulike utdanningene.
- Som en del av UiAs kvalitetssikringssystem trekkes praksisstedene sterkere inn i evalueringen av praksis.

Kompetansetorget

er et nettsted for formidling av prosjektoppgaver og deltidsjobber fra bedrifter og offentlige virksomheter til studenter ved UiA. Hensikten med Kompetansetorget er å styrke studentenes kjennskap til regionalt nærings- og arbeidsliv i studietiden, og øke deres motivasjon til senere å gjøre yrkeskarriere i landsdelen. På Kompetansetorget kan virksomheter legge ut forslag til prosjektoppgaver som de ønsker utført av studenter. Tidligere gjennomførte oppgaver gjøres tilgjengelige på nettsiden. Registrering på nettet er åpent og kostnadsfritt for alle. Alle henvendelser passerer Kompetansetorgetts koordinatorene før publisering på nettsiden.

Kristiansand kommune har i liten grad benyttet seg av Kompetansetorget, og det varierer hvilke andre virksomheter som har benyttet nettstedet. Det varierer også internt på UiA hvilke fakulteter og institutter som benytter nettstedet. Ordningen er under vurdering, og det åpner for forbedringer i innhold og samarbeid.

5.2 Bachelor- og masteroppgaver

Både studenter og virksomheter kan ha stort utbytte av samarbeid gjennom studentoppgaver. *Forvirksomhetene* kan et slikt samarbeid gi anledning til å etablere kontakt med potensielle nye og kompetente medarbeidere, og kan bidra til at arbeidsplassene får ny faglig kunnskap, engasjement og impulser. *For studentene* vil en prosjektrelatert oppgave gi verdifull erfaring og et godt innblikk i arbeidslivet i regionen, og gjøre det lettere å finne interessant og relevant arbeid etter studiene. *For universitetet og høyskolene* bidrar prosjektsamarbeid med nærings- og arbeidsliv til utvikling av institusjonene, og gjør utdanningene mer attraktive for studenter.

UiA tilbyr mer enn 40 bachelorstudier og 30 masterstudier. Se <http://www.uia.no/studier> for oversikt over studietilbudene ved UiA.

5.2.1 Mål

Bachelor- og masteroppgaver gir studentene økt kunnskap om regionalt nærings- og arbeidsliv. Studienes yrkesrelevans styrkes. Planlegging, gjennomføring og evaluering av arbeidet sikres ved samarbeid om oppgavene mellom utdanningsinstitusjonene, kommunen og arbeids- og samfunnsliv ellers.

5.2.2 Status

De fleste store profesjonsutdanningene og enkelte av de disiplinorienterte utdanningene ved UiA har obligatorisk bacheloroppgave i studieprogrammet. Det er fremmet forslag om at bachelorprogram normalt skal ha slik obligatorisk oppgave.

Masteroppgaven er obligatorisk i alle masterprogrammene. Oppgaver på masternivå utgjør et halvt årsverk eller mer, og stiller store krav til vitenskapelig teori og metode.

Det er ikke institusjonalisert kontakt mellom kommunen og UiA om studentoppgaver. Kontakten knyttes mellom enkeltpersoner eller faglige nettverk. Ikke minst innenfor profesjonsutdanningene er det behov for mer systematisk samarbeid.

De andre høyskolene i Kristiansand har også bachelor- og masterutdanninger som det er relevant for kommunen å samarbeide med.

5.2.3 Anbefalinger

- Kompetansetorget må brukes, markedsføres og videreutvikles som hovedarena for formidling av tema for studentoppgaver, samt for synliggjøring av hvilke studier som har bachelor- og masteroppgaver. Kompetansetorget bør videreutvikles til en arena for bredere samarbeid mellom relevante aktører i næringslivet, offentlig sektor og de ulike utdanningsinstitusjonene, på flere fagområder.
- Kompetansetorget må benyttes mer bevisst av kommunen og andre samfunnsaktører til å formidle tema for studentoppgaver.
- Det må legges til rette for et *masterlaboratorium* i kommunale lokaler, for å skape et kontorfellesskap for masterstudenter.
- Masterstudentermå i økende grad brukes i forbindelse med samarbeid om forsknings- og utviklingsprosjekt.
- Det må tilrettelegges for at studenter formidler resultatene fra oppgavene sine tilbake til virksomhetene og brukerne av kunnskapen.

5.3 Innhold og relevans i studier

Utdanningsinstitusjonene fastsetter fag- og studieplaner for sine studier. Innholdet i studiene revideres hele tiden på bakgrunn av bl.a. ferdige kandidaters tilbakemeldinger og tilbakemeldinger fra arbeidslivet. Studiene skal ha et innhold som er relevant for det arbeidsmarkedet kandidatene skal ut i. Noen studier har en tydelig profesjonsretting, mens andre studier har mer preg av allmennutdanning, og kan være relevant for ulike sektorer og yrker. Det legges uansett stor vekt på at studier skal være yrkesrelevante. Samtidig må de mer generelle dannelsesperspektivene ivaretas i alle studier.

5.3.1 Mål

UiAs samlede studieportefølje har nasjonal og internasjonal relevans, men dekker også sentrale deler av regionens behov for kompetanse. Innholdet i det enkelte studieprogram er relevant for arbeidslivet.

5.3.2 Status

I UiAs kvalitetssikringssystem inngår en programevaluering som skal gjennomføres minst hvert 5. år for alle bachelorprogram, masterprogram og de 4-årige lærerutdanningene. I programevalueringen inngår en evaluering gjennomført av et panel der en av de to eksterne deltakerne kan være representant for arbeids- og samfunnsliv. Kristiansand kommune har, som eksempel, deltatt i programevalueringen av bachelorprogrammet i folkehelsevitenskap.

Alle gradsstudiene og de 4-årige lærerutdanningene skal dessuten ha studieråd med representanter for studenter og faglærere som underviser på studiet. Studierådene kan også ha eksterne representanter.

Noen av UiAs studier har referansegrupper med deltakere fra bedrifter eller sektorer som er aktuelle mottakere av uteksaminerte kandidater. Referansegruppene møtes med jevne mellomrom for å diskutere innholdet i studiene. Studier i psykisk helsearbeid og vernepleierutdanningen er eksempler på studier som har referansegrupper eller tilsvarende ordninger for samarbeid.

Et annet eksempel er *Rådet for IT/IS-studiene ved UiA*, der bl.a. IT-tjenesten i Kristiansand kommune sammen med representanter fra næringslivet har deltatt i drøftinger om endringer av studieplaner.

I forbindelse med kampanjen for å sikre god rekruttering til de nye lærerutdanningene (GNIST) ble det etablert en bredt sammensatt arbeidsgruppe for å følge opp satsingen i Agder. Arbeidsgruppen har representanter fra UiA, Fylkesmannens utdanningskontor, KS, Utdanningsforbundet og skoleeiere i Agder. Fra 2011 omfatter GNIST også førskolelærerutdanningen.

Etablering av nye studier kan skje etter initiativ utenfor universitetet, etter initiativ fra fagmiljøene selv eller i samarbeid mellom fagmiljøene og eksterne samarbeidspartnere. Utviklingen av fagmiljøet og studietilbudene i mekatronikk¹⁸ er et godt eksempel på initiativ fra landsdelens næringsliv, der fagkompetanse og økonomiske tilskudd fra både privat og offentlig sektor har gjort det mulig å bygge opp et fagmiljø med studietilbud fra grunnivå til doktorgradsutdanning.

Det kan være stort behov for kompetanse i regionen på fagområder der UiA ikke tilbyr studier. UiA har ikke kompetanse på alle aktuelle fagområder. Universitetet har begrensede ressurser og kan av ulike grunner ikke prioritere etablering av alle nye studier det ytres ønske om.

5.3.3 Anbefalinger

- Representanter fra regionens arbeidsliv må involveres i studieråd, referansegrupper og ved programevaluering av studier.
- Deler av undervisningen i flere studier legges i praksisnære lokaler.

Trainee Sør

er et traineeprogram for nyutdannede kandidater med fag som passer i næringsliv og offentlig forvaltning. For tiden er 25 private og offentlige virksomheter med i programmet, bl.a. Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommuner, Agder Energi, UiA, Kristiansand kommune, flere banker, Sørlandet Sykehus HF, NCE Node og Eyde-nettverket.

Mer enn 50 traineer har gjennomført det 18 måneders programmet siden oppstarten i 2008. For tiden (høsten 2011) er det 18 deltakere i programmet. 8 av disse har sin masterutdanning fra UiA, de øvrige fra andre universiteter i Norge og utlandet.

¹⁸Mekatronikk kopler mekanikk, elektronikk og beslektede ingeniørvitenskaper.

5.4 Etter- og videreutdanning (EVU)

UiA har et omfattende tilbud innen etterutdanning¹⁹. En stor del av denne virksomheten er rettet mot lærere, men det gis også tilbud for offentlig ansatte i andre sektorer, og for privat næringsliv og frivillige organisasjoner.

Etterutdanning er kortere kurs som ikke gir studiepoeng. *Videreutdanning* gir studiepoeng, og kan derfor bare gis av universiteter eller høyskoler.

UiA tilbyr masterprogram og andre studier som er relevante som videreutdanning for kommunalt ansatte. Enkelte av disse er organisert som deltidsstudier, men også flere av studiene som i utgangspunktet er fulltidsstudier lar seg gjennomføre på deltid og kan kombineres med jobb. For øvrig er forelesninger i ordinære studier som hovedregel offentlige og kan følges av alle som måtte ha interesse av det.

EVU-tiltak ligger godt til rette for utvikling av helt eller delvis digitalt baserte studieopplegg. Mer enn 200 studenter følger nå (høsten 2011) nettbaserte studier ved UiA, som ordinære heltidsstudier eller deltids videreutdanning.

UiA har et stort tilbud av etter- og videreutdanningskurs og -studier. Hvert år er det rundt 5000 deltakere på etterutdanningskurs o.l. ved UiA.

5.4.1 Mål

Utdanningsinstitusjonene og arbeids- og samfunnslivet har god kjennskap til hverandres behov og muligheter. Tilbud om og etterspørsel etter EVU-tiltak tilpasses på en rasjonell måte. Planlegging, gjennomføring og evaluering av arbeidet sikres ved samarbeid om oppgavene mellom utdanningsinstitusjonene, kommunen og arbeids- og samfunnsliv ellers.

Det er vanskelig å avgrense hva som er videreutdanning blant studietilbudene. Det som er videreutdanning for noen kan være grunnutdanning for andre. Ved UiA er det i overkant av 1600 studenter på studieenheter som ikke er bachelor-, master- eller lærerutdanningsprogram.

5.4.2 Status

Den nylig inngåtte avtalen mellom utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester i landsdelen, Sørlandet sykehus HF og UiA om å styrke samarbeidet i forhold til bl.a. etter- og videreutdanning er et eksempel på samarbeid om EVU-tiltak i *helse- og sosialsektoren*. Samarbeidet skal koordineres av et samarbeidsråd. Innenfor Kompetanseløftet 2015 (den nasjonale kompetanse- og rekrutteringsplanen for de kommunale helse- og omsorgstjenestene) gis det støtte til utdanning. Fylkesmennene i Aust- og Vest-Agder, utviklingssentrene og UiA har møter om fordeling og prioritering av midler.

I *skole- og barnehagesektoren* er skoleeierforum en viktig arena for utvikling av EVU-tiltak. Det samme er fylkesmannens utdanningsmøte.

Et eksempel på videreutdanning er tilbudet i barnehageledelse, der UiA som én av fem institusjoner i Norge er gitt ansvar for et nasjonalt tilbud. Utdanningen er beregnet på styrere og ledere i barnehager, og kan inngå i et masterstudium i ledelse.

Pedagogisk senter og UiA er begge tilbydere av etterutdanning for lærere og førskolelærere. Det er behov for bedre kontakt, bedre samarbeid og bedre koordinering mellom Pedagogisk senter og skole-/pedagogiskmiljøet ved UiA.

¹⁹<http://www.uia.no/videre>

5.4.3 Anbefalinger

- UiA og Kristiansand kommune inngår partnerskapsavtaler når det gjelder etter- og videreutdanning innen enkelte områder.
- Samarbeidet mellom Pedagogisk senter og UiA om etterutdanning i skolesektoren må videreutvikles.
- Det etableres ordninger for mer systematisk tilbakemelding fra regionen til UiA og andre utdanningsaktører i Agder om behovene for etter- og videreutdanning.

5.5 Kompetanseutvikling

Faglig kontakt og gjensidig hospitering kan være inspirerende for både praktikere og akademikere, og kan bidra til at undervisningen blir mer relevant og motiverende for studentene. Prosjektrettet samarbeid mellom vitenskapelig ansatte og representanter fra arbeidslivet kan bidra til å sikre utvikling av praksisbasert kunnskap, og samtidig stimulere til kunnskapsbasert praksis.

UiAs ansatte har kompetanse på mange områder som er viktig for kommunalt ansatte. I dag brukes fagpersonell på UiA til å holde foredrag og kurs for kommunalt ansatte, i fagnettverk og på leder- og personalsamlinger. Dette kan utvikles videre både i mengde og til flere fagområder.

Kommunen har mange ansatte med høy faglig kompetanse som kan være gode formidlere både av faglig oppdatert kunnskap og hvordan kunnskap brukes i praksis. For mange gjesteforelesere kan det være faglig stimulerende å møte studenter. Økt bruk av kommunalt ansatte som gjesteforelesere kan gi studenter innblikk i hvordan kunnskap kan brukes i arbeidslivet. Dermed kan det også gi økt kjennskap om kommunene, og åpne flere karriereveier for studentene.

Kristiansand kommune har gjennomført en omfattende kompetansekartlegging blant de kommuneansatte. Denne oversikten gir gode muligheter for økende bruk av kommunal kompetanse i undervisning og faglig utviklingsarbeid ved UiA og høyskolene.

5.5.1 Mål

Gjennom kompetanseutvikling er den kunnskapsbaserte praksis og praksisbaserte kunnskap styrket ved utveksling og deling av kompetanse mellom arbeidsliv og academia.

5.5.2 Status

UiA, kommunen og andre aktører i arbeidslivet samarbeider i økende grad om *felles utviklingsprosjekt*. Det finnes ulike måter å organisere dette på, både ved at personell fra UiA frikjøpes til å jobbe i prosjekt, og ved at kommunens personell engasjeres i stillinger på UiA. I flere tilfeller knyttes disse prosjektene til studentoppgaver. Eksempler på slikt samarbeid er flere prosjekter innen folkehelse, idrett og ernæring, samarbeidet mellom UiA, folkebiblioteket og Pedagogisk senter om en årlig bokdag med forfatterbesøk for lærere på Agder, flere prosjekter som involverer skolesektoren og lærere, og *Den lille forskerskolen*, et prosjekt for å stimulere til forskerlyst blant kommunalt ansatte.

Mange av kommunens ansatte har vært og er *gjesteforelesere og/eller timelærere* på UiA. Et konkret eksempel gjelder bachelorprogrammet i skolebibliotek kunnskap. Det er etablert samarbeid mellom UiA, folkebiblioteket og Pedagogisk senter om veiledere og ressurspersoner, deltakelse i fagnettverk, gjesteforelesere og kursholdere.

Kommunens ansatte utvikler kunnskap og kompetanse som i mange tilfeller ikke formidles ut over de interne faglige nettverkene. Kristiansand kommune har samarbeidet med UiA og andre aktører om å bringe deler av denne "interne" kunnskapsoppbyggingen til utdanningsinstitusjonene, i form av *læremateriell*. Ressursboken for arbeid med litterære tekster i skolen ("Inn i teksten – ut i livet"), utarbeidet i samarbeid mellom UiA, Norsk barnebokinstitutt og Pedagogisk senter, og ressursbanken med pedagogisk materiell til bruk i matematikkundervisningen ("Lær bedre matematikk") er eksempler på slikt samarbeid om utvikling av undervisnings- og læremateriell.

Det har vært, og er i noen grad fremdeles etablert ordninger med *partnerskap* mellom fagmiljøer ved UiA og private og offentlige foretak. Kristiansand Eiendom har hatt en slik partnerskapsavtale med Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap. Kommunens IT-tjeneste har hatt en tilsvarende avtale med Institutt for informasjonsvitenskap. Partnerskapsavtalene kan innebære egne kurs til ansatte i partnerforetaket eller anledning for ansatte til å følge den ordinære undervisningen ved UiA. Partnerforetaket bidrar med tilrettelegging av faglige analyser av ulike prosjekt og virksomhetsområder og ved gjennomføring av konkrete oppgaver som for eksempel studentoppgaver, praksis, bedriftsbesøk og gjesteforelesninger.

Praxis-sør er et eksempel på at kommuner og forskningsinstitusjoner kan samarbeide om forskning og kompetanseutvikling på sentrale fagområder. *Praxis-sør* består av en rekke faglige nettverk mellom praktikere og forskere som genererer praksisforskning og kunnskapsutvikling gjennom konkrete samarbeidsprosjekter. "Muligheter for fagutvikling i barnevernet" er et eksempel på et slikt prosjekt, hvor ansatte i barnevernet i kommuner i Agder sammen med forskere og lærere på UiA skal finne fram til gode modeller for fagutviklingspraksis, og utvikle arenaer for kompetanseutvikling mellom utdannings- og forskningsmiljøet og praksisfeltet.

5.5.3 Anbefalinger

- Kommunen og utdanningsinstitusjonene bør i større grad utveksle personell og bruke kombinerte stillinger.
- Faglige kontaktpunkter som studieråd, referansegrupper osv. bør drøfte muligheter for gjesteforelesninger, hospitering og personellutveksling.
- Kompetansetorget utvikles til å bygge opp oversikt over mulige gjesteforelesere.
- Ordninger for godtgjøring i forbindelse med kurs, gjesteforelesninger, hospitering og andre former for personellutveksling må systematiseres.
- Det må oppmuntres til prosjektrettet samarbeid om fag- og kompetanseutvikling på områder av felles interesse.
- Internasjonale kontakter, som Kristiansands vennskapsbyer og strategiske nettverk, bør brukes til utvikling av fag- og kompetanseutviklingsprosjekt. Sørlandets Europakontor kan trekkes inn når det gjelder koordinering og oversikt over muligheter.
- Samhandling mellom kommunen, UiA og andre kunnskapsinstitusjoner videreutvikles også på det internasjonale området.
- Ansatte i Kristiansand kommune bør gis mulighet til å følge offentlige forelesninger ved UiA.
- Fag- og kompetanseutviklingsarbeidet i *Praxis-sør* må videreutvikles. Modellen må kunne brukes av flere faggrupper.
- Fagmiljøene ved UiA bør invitere ansatte i Kristiansand kommune og andre aktuelle deltakere til faglige samlinger.

5.6 Studentarbeid

Studentene er ofte på jakt etter arbeidserfaring og muligheter for deltidsarbeid. Kommunen har en rekke ulike tjenesteområder med behov for arbeidskraft. Kommunen er en kompetansekrevede arbeidsplass med både faglige og samfunnsmessige ambisjoner.

For studentene vil en prosjektrelatert oppgave eller en relevant sommerjobb gi verdifull erfaring og et godt innblikk i arbeidslivet i regionen. Studenter utgjør også et rekrutteringspotensiale for frivillig arbeid for organisasjoner og aktiviteter. Frivillig arbeid kan både gi arbeidserfaring, nye impulser og sosialt fellesskap der man studerer.

Økende deltakelse i arbeidsliv og frivillig organisasjonsliv kan bidra til at studentene blir mer synlige i byen og i arbeidslivet.

5.6.1 Mål

Utdanningsinstitusjonene og kommunen har gode systemer for å informere studenter om arbeids- og hospiteringsmuligheter i offentlig, privat og frivillig sektor under studietiden. Studentenes muligheter for arbeid og hospitering er økt.

5.6.2 Status

Studenter bidrar i arbeidslivet med sommerjobbing, i deltidsarbeid og i vikariater. Ingeniørvesenet, parkvesenet, omsorgstjenestene, fritidsetaten og kulturskolen er eksempler på kommunale tjenesteområder der studenter brukes mye som midlertidige arbeidstakere. Studenter er medvirkende i prosjekter som *Den kulturelle skolesekken* og *Kulturrullatoren*. I prosjektet *Nattergalener* studenter fra UiA mentorer i skolesituasjonen for barn med minoritetsbakgrunn. UiA har koordineringsansvar og ansvar for opplæring av studentene.

Studenter er også aktive i mange former for frivillig arbeid i byen.

Via nettportalen Kompetansetorget er det mulig å formidle ledige deltidsjobber som kan ha faglig relevans for studentene ved UiA. Studenter kan også registrere seg som jobbsøkere i databasen, slik at virksomheter kan finne jobbsøkere.

Kristiansandportalen²⁰ har som hovedformål å profilere byen og regionen som et attraktivt sted å bo, arbeide eller studere, og som reisemål og konferanseby. Også Kristiansandsportalen kan brukes til å synliggjøre arbeidsmuligheter og behov for frivillig innsats.

5.6.3 Anbefalinger

- Kompetansetorget kan brukes og videreutvikles som arena for synliggjøring av muligheter for deltidsarbeid.
- Kristiansandsportalen kan brukes for å synliggjøre muligheter for deltidsjobber og frivillige oppdrag.
- Muligheter for arbeidsplasser for studenter vurderes mer målrettet.

6 Forskning og kunnskapsutvikling

Forskning og utviklingsarbeid (FoU) er kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap²¹. En

²⁰<http://www.kristiansand.no>

Kristiansand er en kunnskapsby med ledende kompetansemiljøer og et nyskapende næringsliv. (...) (Kristiansand skal) bidra (...) til etablering av møteplasser og forpliktende samarbeid med regionens kunnskapsinstitusjoner, næringsliv og kulturliv for å styrke den regionale innsatsen knyttet til forskning, innovasjon og kompetansebygging.

(Fra kommuneplanen for Kristiansand 2011 – 2022)

slik forskningsbasert kunnskapsutvikling skjer ofte i et samspill mellom forskere og andre, ikke minst innenfor humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag. Disse "andre" kan være dem forskningen handler om, forskningsobjektene, eller de som skal bruke kunnskapen som kommer ut av forskningsarbeidet.

Forskernes egen nysgjerrighet er en avgjørende drivkraft for forskning og utviklingsarbeid. De akademiske miljøenes kritiske natur sikrer kvalitet i forskningsarbeidet, og skaper muligheter for at kunnskapsoppbyggingen stadig kan bli bedre, og formidles på bedre måter, tydeligere og riktigere.

Kommuner er ikke selvstendige forskningsaktører, og har i liten grad tradisjon for å omdanne kunnskapsbehov til forskbare problemstillinger. Kommuner er i stor grad avhengig av samarbeid med akademiske institusjoner for å gjennomføre forskningsprosjekt, for å kunne utvikle ny kunnskap på en systematisk måte.

Den akademiske friheten, som er avgjørende for å sikre kvalitet og uavhengighet i FoU-arbeidet ved norske universiteter og høyskoler, gjør at det kan være utfordrende å motivere forskningen inn mot områder der aktører i arbeids- og samfunnsliv opplever størst behov for bedre innsikt og ny kunnskap. For at et samarbeid mellom forskere og den kommunale virksomheten skal oppleves fruktbart, må tematikken ofte spenne ut over det regionale. Internasjonale sammenlikninger må trekkes inn, og problemstillingene må relateres i forhold til forskningsfronten innenfor de forskjellige temaer. Det kan være problematisk å innfri både kravene om samfunnsrelevans og forskningsinstitusjonenes interne kvalitetskrav og krav om publiseringer i anerkjente kanaler.

En forutsetning for samarbeid er interesse fra alle parter. Interessen kan oppstå ved at man tilrettelegger for kontakt mellom forskere og praktikere. Det kan oppnås ved å skape hensiktsmessige møteplasser, inspirerende kunnskapsallianser og samarbeidsstrukturer mellom forskere, fagutviklere og praktikere, for å bidra til inspirasjon og motivasjon for samarbeid om forskning og kunnskapsutvikling.

6.1 Mål

Agder har fag- og forskningsmiljøer som er nasjonalt ledende og som bidrar til den internasjonale forskningsfronten. Kunnskapsinstitusjonene og regionen samarbeider på områder som er viktige for regionens vekst og utvikling. Det er etablert hensiktsmessige møteplasser på administrativt og faglig nivå som gir

UiA tilbyr disse forskerutdanningene (ph.d.-utdanningene):

- Språkvitenskap
- Litteraturvitenskap
- Religion, etikk og samfunn
- Utøvende rytmisk musikk
- Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
- Matematikdidaktikk
- Mekatronikk
- Internasjonal organisasjon og ledelse
- Informasjonssystemer
- Offentlig administrasjon
- Helsevitenskap

UiA har vedtatt toppsatsingsområder innen fornybar energi, e-helse og omsorgsteknologi, samt multimodalitet og kulturendring.

"Multimodalitet" betegner meningsskaping gjennom en kombinasjon av flere tegnsystemer. Termen betyr "på mange måter". Multimodale tekster benevnes gjerne som "sammensatte tekster".

Forskningsområdene har egne nettsider:

Fornybar

energi: http://www.uia.no/no/portaler/om_universitete_t/teknologi_og_realfag/-ingenioervitenskap/-fornybar_energi

E-helse og omsorgsteknologi:

<http://www.ehealth.no/>

Multimodalitet og

kulturendring: <http://multikul.prosjekt.uia.no/?q=nb/no/de/7>

²¹ OECDs definisjon av begrepet FoU, hentet fra den s.k. *Frascati-manualen* 2002. Her sitert fra St.m. nr. 30 (2008-2009), *Klima for forskning*, Kunnskapsdepartementet 2009.

gjensidig inspirasjon og motivasjon for samarbeid om forskning og kunnskapsutvikling.

6.2 Status

6.2.1 UiA og forskningssamarbeidet

Universitetets strategi for forskning er å ha aktive forskningsmiljøer på alle fagområder ved universitetet, og på noen utvalgte områder oppnå status som nasjonalt ledende.

Universitetet skal utføre forsknings- og utviklingsoppgaver som blir etterspurt lokalt og i en større sammenheng. Forskningen ved UiA skal bygges opp både med egeninitiert forskning og oppdragsforskning. UiA skal gjennom sin forskning og formidlingsvirksomhet vise at universitetet tar medansvar for utviklingen av regionen, og skal være en aktiv bidragsyter i regionale medier og andre fora av betydning for landsdelens utvikling.

6.2.2 Kristiansand kommune som samarbeidspartner

I rollen som samfunnsutvikler samarbeider kommunen med andre parter i faglige og strategiske nettverk for å samle krefter om viktige samfunnsområder for utvikling av regionen og samfunnet som helhet.

Kristiansand har ambisjoner om å bli en kunnskapsby med ledende kompetansemiljøer og et nyskapende næringsliv. Kommunen ønsker å bidra til etablering av møteplasser og forpliktende samarbeid med regionens kunnskapsinstitusjoner, næringsliv og kulturliv for å styrke den regionale innsatsen knyttet til forskning, innovasjon og kompetansebygging, samt stimulere til høyt utdanningsnivå og entreprenørskap blant unge mennesker. Det er behov for kunnskap om hva kommunen kan påvirke for å nå disse ambisjonene.

Kommunen som tjenesteprodusent og organisasjon utfordres til stadig å utvikle nye løsninger og samarbeidsformer. Kommuner opplever økende krav om kunnskapsbasert praksis og forventninger om at beslutninger og prioriteringer skal belyses og dokumenteres på grunnlag av forskning.

I kommunene pågår mye fag- og kompetanseutvikling som det er stort behov for å få systematisert, dokumentert og utviklet videre. Samtidig er det lite tradisjon i de fleste kommunale tjenester for å evaluere

Pedagogisk senter deltar i flere samarbeidsorgan som er aktuelle for forankring av FoU-arbeid:

- Oppvekstnettverk i Knutepunkt Sørlandet er under oppstart og skal bestå av skole- og barnehagefaglig ansvarlige i hver av de 7 knutepunktkommunene.
- Skolenettverket for felles pedagogisk utviklingsarbeid i Knutepunkt Sørlandet
- Skoleeierforum i Agder: En møteplass for skoleeiere i Agderfylkene, både kommuner og fylkeskommuner, med KS som sekretariat. UiA deltar i siste del av møtet med faste representanter fra ledelsen, lærerutdanningen og EVU.
- Fylkesmannens møter med kommuner og UiA om kompetanseutvikling

Kommunen vil sammen med utdannings- og FoU-miljøene gjennomgå den internasjonale aktiviteten og vurdere strategisk samhandling som styrker prioriterte satsingsområder. Kommunen skal være en aktiv medspiller i internasjonale FoU-prosjekter og initiativ der dette er relevant. UiA bør kunne utvikle rollen som lokomotiv for slike prosjekter i regionen. Det vil kunne gjøre det enklere for instituttene og næringslivet å delta i et samarbeid med UiA og etter hvert på egen hånd.

(Fra Kristiansand kommunes internasjonale strategi)

Disse satsingsområdene blir prioritert i samarbeidet mellom SSHF og UiA:

- Livsstilsintervensjon
- Folkehelse
- Psykisk helse og rus
- Flåttbårne sykdommer
- IKT og samhandling
- E-helse
- Trådløs sensortechnologi
- Datasikkerhet
- Organisasjon og ledelse
- Profesjonsetikk
- Katastrofehendtering
- Nevromuskulærfunksjon
- Livskvalitet

og systematisk reflektere over sin praksis. Det er økende behov for effektmålinger og ulike former for evalueringer som kan gi kunnskap om hva som er virkningsfulle tiltak, og hva som bør prioriteres. Samarbeid om forskning, fagutvikling og formidling av kunnskap kan fremme kunnskapsbasert og målrettet praksis, samt bedre effektivitet. Kommunen har dessuten store mengder data som er tilgjengelig for forskning.

Kristiansand kommune²² har ca. 6.400 ansatte. Tjenestene er inndelt etter fagsektorer, og hoveddelen av det faglige og strategiske utviklingsarbeidet drives fram innen hver sektor. Alle sektorene har utarbeidet kompetansekartlegging individuelt og kompetanseplaner i enhetene.

6.2.3 Kunnskapsmiljøer i regionen

Agderforskning er ett av 12 regionale forskningsinstitutt i Norge. Agderforskning driver samfunnsvitenskapelig forsknings- og utviklingsarbeid regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Instituttet utvikler og leverer relevant forskningsbasert kunnskap til aktører i politikk, nærings- og samfunnsliv. Gjennom å være en profesjonell samarbeidspartner med solid faglig basis og nært samarbeid med UiA, skal instituttet bidra til ny forståelse og forandring i bedrifter, organisasjoner og samfunn. Agderforskning ble etablert i 1985 og har kontorer i Kristiansand og Arendal.

Teknova ble opprettet i 2007 for å fylle behovet for et teknisk-naturvitenskapelig forskningsinstitutt som skaper nærhet og samvirke mellom UiA, Agderforskning og næringslivet i Sørlandsregionen. Virksomhetene instituttet arbeider med har et globalt arbeidsfelt, og Teknova har oppgaver som strekker seg langt utenfor landsdelen. Forskingen skal gi fremvekst av nye virksomheter og kommersialiserbare ideer og patenter. Teknova har kontorer i Grimstad og Kristiansand.

NIVA, Havforskningsinstituttet og Bioforsk er andre forskningsinstitutt i regionen, lokalisert utenfor Kristiansand.

Sørlandet sykehus (SSHF) driver et utstrakt forsknings- og utviklingsarbeid. Sykehusets FoU-avdeling har ansvar for forskning, utvikling og utdanning, medisinsk fag- og forskningsbibliotek, læring og mestring. Sykehuset har ca. 30 igangværende doktorgradsprosjekter, og deltar i forskningsnettverk på en rekke områder.

I 2008 inngikk SSHF og UiA en rammeavtale for å fremme felles faglig utvikling, forskning og innovasjon. Det er etablert et samarbeidsutvalg med representanter fra ledelsen. I 2010 ble partene enige om en strategi og tiltaksplan for samarbeid.

Fylkeskommunenes felles forsknings- og utviklingsstrategi formulerer denne visjonen for regionens satsing på forskning, utvikling og innovasjon:

Agder skal være en konkurransedyktig kunnskapsregion kjent for:

- Et næringsliv og en offentlig sektor som har stor vilje og evne til å delta i og gjøre seg nytte av forskning.
- Internasjonal orientering.
- Stor innovasjonsevne.
- Et godt utdanningssystem.
- Et sterkt universitet og konkurransedyktige FoU-miljøer på sentrale områder som er viktige for regionen.

Følgende satsingsområder er definert i forskningsstrategien for Agder:

- Energi, miljø og klima
- Maritim sektor
- Matvare, landbruk, fiskeri og bioteknologi
- Samfunnsforskning
- Innovasjon i offentlig sektor, herunder bruk av IKT i helse- og sosialsektoren
- Kultur- og opplevelsesnæringene
- Utdanning

²² Nettsidene til Kristiansand kommune (<http://www.kristiansand.kommune.no>) beskriver organisasjon og tjenestoområder nærmere.

I tillegg er det etablert et samarbeidsorgan mellom SSHF og Fakultet for teknologi og realfag med hovedfokus på bachelorutdanning i bioingeniørstudiet, og et samarbeidsorgan mellom SSHF og Fakultet for helse- og idrettsvitenskap med hovedfokus på alle aktuelle utdanninger.

En rekke mindre og noen større *konsulentfirma* som tilbyr analyser og rådgivning har virksomhet i landsdelen.

Kristiansand og Sørlandet har et internasjonalt konkurransedyktig næringsliv som er ledende på flere områder og som representerer en global teknologisk spisskompetanse

*NCE NODE*²³ (Norwegian Offshore & Drilling Engineering) er en næringsklynge med ca. 50 bedrifter innen olje- og gassnæringen på Sørlandet.

Leverandørindustrien til olje- og gassmarkedet og prosessindustrien er kjennetegnet av innovasjon, høy kompetanse og omstillingsevne samt vilje til samarbeid. En voksende del av industrien retter seg mot markedet for fornybar energi. NODE-bedriftene fikk innvilget status som NCE (Norwegian Centre of Expertise) i 2009.

*Arena Eyde-nettverket*²⁴ ble stiftet i 2007, og involverer for tiden 10 prosessindustribedrifter. I Eyde-nettverket deltar bl.a. *Elkem AS* og *Xtrata Nikkelverk AS*, begge betydelige institusjoner for forskning og teknologiutvikling i landsdelen.

Eyde-nettverket samarbeider for å øke egen konkurransekraft, videreutvikle virksomhetene, redusere eget "miljøavtrykk" og bli mer robuste i forhold til svingninger i konjunkturer og rammebetingelser. Eyde-nettverket ønsker å bidra til å styrke den regionale kompetansen innenfor sine områder, og de samarbeider både med universitetet, skoler og forskningsinstitutter om dette. Eyde-nettverket ble tatt opp i Arena-nettverket i 2010.

*Arena USUS*²⁵ er et klyngenettverk for bedrifter innen reiseliv, opplevelses- og kulturnæringen på Sørlandet, og ble en del av det nasjonale Arenaprogrammet i 2009. Innovasjonskraft, verdiskaping og konkurransevne skal økes gjennom mer systematisk, helhetlig og koordinert håndtering av gjestestrømmer gjennom Agder.

*Digin*²⁶ er en IKT-klynge, med over 50 IKT-relaterte medlemmer på Sørlandet. Digin ønsker å skape en sentral nasjonal posisjon for den IKT-relaterte næringen på Agder gjennom aktiv tilrettelegging av prosjekter, samarbeid, kunnskap og kapital.

*Arena Fritidsbåt*²⁷ er en næringsklynge som har som målsetting å bidra til økt innovasjonsevne gjennom å styrke samspillet mellom produsenter av fritidsbåter, nøkkelaktører i verdikjedene, kunnskapsaktører og det offentlige.

6.2.4 Virkemiddelaktører

Virkemiddelaktørene bidrar til handlingsrom og regionale fortrinn for forskningssamarbeid innen de områdene de har prioritert i forhold til sine midler.

²³ <http://www.nodeproject.no>

²⁴ <http://eydenettverket.no>

²⁵ <http://www.usus.no>

²⁶ <http://www.digin.no>

²⁷ <http://www.arenafritidsbaat.no>

Sørlandets kompetansefond ble opprettet i 2000 av kommunene i Vest-Agder. Fondet skal tjene Vest-Agders innbyggere ved å bidra til kompetanseheving i fylket, til sikring og etablering av arbeidsplasser og gode levekår. Styret har nylig vedtatt ny strategi, og har prioritert sektorer de tror blir de nye vekstskapere i Vest-Agder: Maritim/offshore, prosessindustri/materialteknologi, opplevelsesøkonomi og fornybar energi. Andre næringer som vil kunne få bevilgninger er treindustri, IKT og helse- og omsorg.

Aust-Agder utviklings- og kompetansefond ble opprettet i 2003 av kommunene i Aust-Agder. Fondet skal bidra til økt kompetanse og nyskapingsevne i Aust-Agder og til sikring og etablering av arbeidsplasser og gode levekår, herunder bidra til å styrke og videreutvikle Universitetet i Agder.

Cultiva har som formål å sikre arbeidsplasser og gode levekår i Kristiansand ved å gi støtte til prosjekter ved etablering av kunst-, kultur- og kunnskapsinstitusjoner eller organisasjoner som bidrar til nyskaping, utvikling og kompetanseutvikling ved kreative miljøer i Kristiansand. Stiftelsen har nettopp vedtatt en ny strategi hvor visjonen er at Kristiansand skal bli Nordens fremste kulturby for barn og unge. Hovedsatsingene er barn og unge, talentutvikling og kompetanseutvikling.

Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner har utarbeidet en felles forsknings- og utviklingsstrategi for Agder, vedtatt av begge fylkestingene i 2009.

Fylkeskommunen finansierer to nye doktorgradsstipender hvert år tilknyttet UiA. De er også svært sentrale i VRI-programmet og i forhold til å støtte prosjekter ved flere av sentraene som er etablert ved UiA og Agderforskning. Fylkeskommunene er i ferd med å avklare oppfølgingen av "Regionplan Agder 2020", og det vil i den forbindelse være aktuelt å vurdere aktuelle samarbeidsarenaer som også er relevante i forhold til oppfølging av meldingen.

Norges forskningsråd (NFR) distribuerer en stor andel av de nasjonale forskningsmidlene. NFR har en regional representant i Agder, lokalisert i Kristiansand.

Virkemidler for regional forskning, utvikling og innovasjon (VRI) er en særskilt satsing fra NFR for å mobilisere bedrifter til forskning. VRI-Agder ble ferdig med første periode i 2010, og fikk innvilget søknad for ny periode 2011 til 2013. De tre innsatsområdene i VRI-Agder er Energi og teknologi, IKT og Kultur. De to fylkeskommunene i Agder finansierer ca. 50 %, NFR rundt 40 %. Sørlandets kompetansefond, Innovasjon Norge og UiA deltar også med finansiering.

De regionale forskningsfondene ble etablert i 2010, og skal styrke forskning for regional innovasjon og utvikling ved å støtte opp under regionens prioriterte satsingsområder og mobilisere til økt FoU-innsats. Fondets handlingsplan og utlysninger baserer seg på den regionale forskningsstrategien for Agder som ble vedtatt høsten 2009.

Innovasjon Norge (IN) arbeider med næringsutvikling og innovasjon på de fleste områder. IN-Agder deltar i VRI-samarbeidet, og arbeider ellers etter egne programmer og prioriteringer. IN eies av Nærings- og handelsdepartementet (51 %) og fylkeskommunene (49%).

Målsettingen til *Sørlandets Europakontor* er at Agder i større grad skal utnytte mulighetene i Europa og det europeiske samarbeidet. Kontoret ble opprettet av Agderrådet, de to fylkeskommunene samt Kristiansand og Arendal som et kompetansesenter i forholdet til EU/EØS. Kontoret skal ha et særskilt fokus på maritim politikk, energi/klima/miljø, transport, utdanning og forskning. Det pågår en utvikling mot mer prosjektrettet arbeid i samarbeid med blant annet kommuner og UiA.

Innholdsselskapet Sørlandet kunnskapspark as har skiftet navn til *Innoventus AS*. Bygget heter fremdeles Sørlandet kunnskapspark.

Sørlandet kunnskapspark er etablert for å tilby et attraktivt miljø for kunnskapsbaserte virksomheter. Det skal være en møteplass for privat næringsliv, offentlige aktører og academia og være en arena for å utvikle og styrke innovasjonssystemet i regionen. Sørlandet kunnskapspark tilbyr i hovedsak lokaler til etablerere, bedrifter og næringsklynger innen kultur, reiseliv og opplevelsesindustri, offshore - olje/gass, energi og teknologi, samt anvendelse av IKT.

Innoventus er et aksjeselskap som bl.a. har ansvar for å fasilitere og tilby et attraktivt miljø for kunnskapsbaserte virksomheter i lokalene i Sørlandet kunnskapspark. Innoventus skal bidra til økt innovasjon og verdiskaping i nye og eksisterende virksomheter i regionen samt bidra til vekst i antall kunnskapsintensive arbeidsplasser i regionen.

Kommunenes Sentralforbund (KS) er interesseorganisasjon for kommunene. KS disponerer årlig 30 millioner kroner til forsknings- og utredningsprosjekter. Av disse er ca. 4 millioner kroner avsatt til programmet for storbyrettet forskning, initiert av Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim i 1986. Kristiansand ble med i programmet i 2005. Hensikten med storbyforskningsprogrammet er å øke kunnskapen og innsikten i grunnleggende utviklingstrekk i storbyene, gjennom forsknings-, utrednings- og dokumentasjonsprosjekter.

De fleste *direktorat og departement* disponerer ulike former for midler til forsknings- og utviklingsarbeid, som blant annet Helsedialog-midler til samhandlingsprosjekt hvor kommuner og sykehuset samarbeider. Et annet eksempel er BUFDIR som deltar i samarbeidet i Praxis-sør, og som bidrar med en 40% koordinatorstilling, en forskerstilling og en stipendiatstilling.

Fylkesmannen disponerer blant annet skjønnsmidler som fordeles en gang i året til utviklingstiltak i kommuner.

6.3 Anbefalinger

Det anbefales at utdypingen av samarbeidet mellom Kristiansand kommune og UiA, og de private høyskolene på fagområder der det er aktuelt, konsentreres innenfor 5 tematiske områder:

1. Helse, omsorg og velferd
2. Pedagogikk og læreprosesser
3. Samfunnsutvikling og samfunnsplanlegging
4. Kulturliv og kulturinstitusjoner
5. Offentlig administrasjon og praksis

Dette er områder der det er av betydelig interesse for kommunen og bysamfunnet å styrke kunnskapsgrunnlaget. Samtidig er det områder der UiA har god fagkompetanse, til dels med forskerutdanningsprogrammer og aktive fagmiljø.

6.3.1 Helse, omsorg og velferd

Både Sørlandetskompetansefond og det regionale forskningsfondet for Agder har pekt på helse, omsorg og velferd som aktuelle forskningsområder.

Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester i Vest-Agder har etablert et felles styringsråd hvor UiA er representert. Sentrene har felles strategi som spesifiserer samarbeidet med UiA blant annet når det gjelder forskningsprosjekter. *Senter for omsorgsforskning*²⁸ har valgt ut ca. 50 kommuner som forskningskommuner i hele landet, blant dem Kristiansand. Det pågår mye prosjektbasert samarbeid mellom enheter, utviklingssentrene, UiA, SSHF og andre kunnskapsmiljøer og kompetansesentra.

Både den regionale forskningsstrategien og NFRs forskningsprogrammer avspeiler forventninger til økt forskningsinnsats på bruk av IKT i helse- og sosialsektoren. UiAs satsing på e-helse og omsorgsteknologi og gode regionale samarbeidsstrukturer åpner muligheter for regionen til å samarbeide om prosjekt innen dette feltet.

Økt samhandling, mål om helhetlige pasientforløp og flere oppgaver i regi av kommuner vil gi behov for ny kunnskap, styrket fagutvikling og økt kompetanse. Det er økende fokus på helsefremmende arbeid, folkehelse, livsstil og forbygging, og sosial ulikhet i helse. Forskning og bruk av forskningsresultat er et viktig virkemiddel for å sikre kunnskapsbasert praksis, kvalitet og kostnadseffektivitet på tjenestetilbudet.

Praxis-sør er et eksempel på at kommuner og forskningsinstitusjoner kan samarbeide om forskning og kompetanseutvikling på sentrale fagområder. Også det nye doktorgradsprogrammet i helsevitenskap på UiA åpner muligheter for framtidig forskning som kan gi viktig og relevant kunnskap om de utfordringer samfunnet skal møte framover.

- Samarbeidet på administrativt og faglig nivå mellom UiA og utviklingssentrene for hjemmetjenester og sykehjem utvikles.
- Samarbeidet på faglig nivå mellom Senter for omsorgsforskning Sør og kommuner i Agder styrkes.
- Samarbeidet på administrativt og faglig nivå mellom Senter for e-helse, fagmiljøene i kommunene og samarbeidsorgan i regi av OSS økes og struktureres mer.
- Samarbeidet på administrativt og faglig nivå mellom UiA og Agder-kommuner gjennom Praxis-sør når det gjelder psykisk helse og rus, barnevern, sosiale tjenester og arbeid/velferd utvikles.
- Praxis-sør modellen brukes på flere samarbeidsområder.

6.3.2 Pedagogikk og læreprosesser

Det pågår mye pedagogisk forsknings- og utviklingsarbeid ved UiA, og det er økende kontakt mellom kommunen og UiA om dette arbeidet. Det er imidlertid ikke noen faste samarbeidsstrukturer mellom Kristiansand kommune og UiA på faglig eller administrativt nivå i forhold til det pedagogiske utviklingsarbeidet i skolen.

Praxis-sør

er et samarbeid mellom BUF-etat, kommunene i Agder-fylkene, Fylkesmannen i Aust-Agder, Fylkesmannen i Vest-Agder, Knutepunkt Sørlandet, KS, Universitetet i Agder og Agderforskning. Samarbeidet omfatter gjennomføring av konkrete tiltak for praksisutvikling og en økt overordnet innsats på forskning og utvikling i praksisfeltet. Dette skjer gjennom en løpende dialog mellom partene om problemstillinger, satsninger og tiltak.

²⁸Helse- og omsorgsdepartementet har utnevnt fem regionale sentre for omsorgsforskning, ett i hver av de gamle helseregionene. Sentrene er knyttet til høgskolene i Nord-Trøndelag, Bergen, Gjøvik og Telemark, samt til universitetene i Tromsø og Agder. Sentrene skal være forsknings- og kompetansesentre som skal samle, produsere og formidle kunnskap om omsorg og omsorgsarbeid.

Forskningssamarbeid om barnehagerelatert forskning skjer blant annet gjennom utviklingsgruppen Praxis-sør barnehage. Gjennom utviklingsgruppen skal man blant annet utvikle et nettverk for barnehagerelatert forskning både innad på universitetet og mellom universitetet og praksisfeltet.

UiA ønsker også å satse sterkere på utdanningsforskning, og i den forbindelsen er det viktig å utvikle aktuelle forskningsområder i dialog med utdanningsaktører i regionen.

- Samarbeidet på faglig nivå mellom UiA og Agder-kommuner gjennom Praxis-sør når det gjelder barnehageutvikling utvikles videre.
- Samarbeidet på faglig nivå mellom Pedagogisk senter og UiA når det gjelder pedagogisk utviklingsarbeid utvikles videre.
- Det etableres strukturer på administrativt nivå for samarbeid mellom oppvekstsektoren i kommunen og UiA når det gjelder pedagogisk utviklingsarbeid.

6.3.3 Samfunnsutvikling og samfunnsprosesser

Byen og regionen er i rask utvikling. Det er behov for kunnskap som gir grunnlag for gode beslutninger, planer og tiltak som vil påvirke samfunnets utvikling framover. Det gjelder blant annet innen tema som kriminalitetsforebygging, demografisk utvikling, demokrati og deltakelse, frivillighet, likestilling, diskriminering, mangfold, innvandring og inkludering.

Kristiansand er opptatt av å fremme internasjonal kontakt og har ulike former for samarbeid med både europeiske byer og byer i land utenfor Europa. Etablering av Sørlandets Europakontor er eksempel på regional satsing og samarbeid mellom kommunen, fylkeskommune, UiA og Agderforskning.

Det er faglig kontakt mellom rådgivere i kommunen og de ulike forskningsmiljøene innen samfunnsutvikling og samfunnsplanlegging ved UiA, men det er ikke etablert faste strukturer for samarbeid verken på administrativt eller faglig nivå. Universitetet har relevante forskningsmiljø med flere faglige sentre, og har doktorgradsprogram i blant annet religion, etikk og samfunn. Toppsatsingsområdet om multimodalitet og kulturendringer kan også være aktuelt for samarbeid med samfunnsplanleggere i kommunen.

Kristiansand og Agder er en voksende teknologiregion innen energiområdet. Særlig deler av prosessindustrien har utviklet materialer og teknologi for fornybar energi, og det er etablert flere virksomheter som retter seg mot solenergi markedet. Agder har ambisjoner om å bli en ledende region internasjonalt når det gjelder fornybar energi og energieffektivisering, og en rekke aktører bidrar for nå dette målet.

Universitetet har fornybar energi som toppsatsingsområde, men det har til nå vært lite kontakt mellom UiA og kommunen på dette feltet.

- Det etableres arenaer for økt faglig kontakt og prosjektbasert samarbeid mellom kommuner, andre offentlige aktører i regionen, næringsliv, virkemiddelaktører og forskningsinstitusjoner. Samarbeidet på faglig nivå mellom Kristiansand Eiendom, UiA (Senter for eiendomsanalyse) og andre aktører utvikles videre.

6.3.4 Kulturliv og kulturinstitusjoner

Kristiansand har lagt til rette for en betydelig satsing på vekst i kulturtilbud gjennom investering og eierskap i store kulturanlegg med regionalt og nasjonalt nedslagsfelt, som for eksempel Kilden og

Aquarama. Kommunen trenger kunnskap om hva som kan fremme målet om å gjøre disse til attraktive og identitetsbyggende institusjoner, samt at innbyggerne i alle aldersgrupper og samfunnslag er aktive brukere av og aktører i kulturlivet. Det er behov for kunnskap om publikumsutvikling, gjestestrømmer, samt virkningsfulle tiltak for sosial utjevning av kulturell kapital og økt mangfold blant både utøvere og publikum. Etableringen av Arena USUS åpner for prosjektsamarbeid om gjestestrømmer og publikumsutvikling.

Det er ikke fast samarbeid mellom kultursektoren i kommunen og UiA, men det finnes en rekke treffpunkt i forbindelse med at begge parter deltar i mange av de samme partnerskapene, nettverkene og fagsamlingene i regionen. Det har vært lite prosjektbasert samarbeid om forskning mellom UiA og fagpersonell i kommunen innen kulturfeltet.

Kulturskolen har mange former for kontakt med studenter og UiA-ansatte. Denne kontakten var tettere og mer uformell da kulturskolen var samlokalisert med musikkfagene på UiA. Det meldes om behov for mer formalisert kontakt nå som de utøvende utdanningene er flyttet til eget bygg på Gimlemoen.

Fakultetet for kunstfag ved UiA gir undervisning og driver forskning og utviklingsarbeid innen fagområdene drama/teater, musikk og kunst og håndverk, og det tilbys doktorgradsprogram for rytmisk musikk. Fakultetet deltar aktivt i det lokale og nasjonale kunst- og kulturlivet, og driver blant annet det nasjonale nettstedet trafo.no med midler fra Kulturdepartementet og Cultiva.

UiA har studier innenfor opplevelsesbasert reiseliv. Ved BI og Agderforskning er det etablert sentre for opplevelsesøkonomi. RIS senteret²⁹ har også forskningsaktivitet innen stedsutvikling. Det er lite faglig kontakt mellom disse miljøene og fagmiljø i kommunen.

Både Cultiva og etablering av Arena USUS åpner muligheter for prosjektsamarbeid mellom kulturaktører, UiA og kommunen.

- De ulike nettverk og møteplasser for kultursektor, kulturarbeidere og kunnskapsinstitusjonene videreutvikles.
- Det faglige og prosjektbaserte samarbeidet mellom kommunens kultursektor og forskningsmiljøet på UiA styrkes.

6.3.5 Offentlig administrasjon og ledelse

Kommunen er en stor arbeidsgiver, og har utfordringer relatert til rekruttering, sykefravær, mangfold og kompetansebygging. Samarbeid om forskning innen arbeidsgiverfeltet kan bidra til at kommunen kan være i forkant av framtidens utfordringer, og bidra til strategiske og kunnskapsbaserte valg når det gjelder kompetanseutvikling og effektiviseringsprosesser.

Kommunens ulike roller som myndighetsutøver, forvalter og planmyndighet og arena for lokaldemokratiske prosesser åpner for mange problemstillinger relatert til juridiske og etiske aspekter i forvaltning, beslutningsprosesser og i organisasjonsutvikling.

Kommunen forvalter store verdier i form av eiendom og bygningsmasse, og det foretas innkjøp for store summer. Disse verdiene skal forvaltes på en måte som tilrettelegger for politiske beslutninger som samtidig sikrer innsyn og åpenhet. Det er økende behov for analyser som belyser og vurderer

²⁹Centre for advanced studies in regional innovationstrategies

ulike aspekt ved både eierskap, finansforvaltning, drift og investeringer. I tillegg etterspørres også kunnskap om for eksempel etiske, klimamessige og samfunnsøkonomiske konsekvenser.

UiA har mange forskere knyttet til områder innen økonomi- og ledelsesfag. Universitetet har doktorgradsprogram i offentlig administrasjon. Doktorgradsprogrammet i religion, etikk og samfunn kan også være relevant. Det er lite systematisk kontakt mellom disse forskningsmiljøene og fagpersonell i kommunen.

Utviklingsgruppen for arbeid og velferd i Praxis-sør har samarbeidet om enkelte arbeidsgiverspørsmål, og det har vært noe kontakt mellom Senter for likestilling og fagpersonell i kommunen.

Det er jevnlig, men ikke systematisk, kontakt mellom fagpersonell i kommunen og på UiA når det gjelder IKT. Universitetet har doktorgradsprogram i *Informasjons- og kommunikasjonsteknologi og Informasjonssystemer*, og forskningsmiljø tilknyttet Senter for forretningssystemer.

Etableringen av næringsklyngen DIGIN åpner for samarbeid med næringslivet om forsknings- og utviklingsprosjekt.

- Et mer strukturert samarbeid på administrativt nivå mellom ledelsen ved Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap og ledelsen i kommunen etableres.
- Faglig og prosjektbasert samarbeid mellom kommunens fagpersonell innen økonomi og organisasjon, andre relevante fagmiljø i regionen og forskningsmiljøene på UiA videreutvikles.
- Faglig kontakt mellom kommunens fagpersonell innen IKT, andre relevante fagmiljø i regionen og forskningsmiljøene på UiA øker og systematiseres bedre.

7 Studenttrivsel og attraktivitet

I den økende konkurransen om studenter er det sentralt at søkere til høyere utdanning oppfatter universitetsbyene som attraktive byer å studere i. Kristiansand er en attraktiv studentby, men det finnes utviklingsmuligheter. Kristiansand kan i betydelig mindre grad enn Oslo, Bergen og Trondheim utnytte den større byens naturlige aktive kulturliv, sosiale liv og infrastruktur til forhold som tiltrekker seg studenter. Kristiansand må derfor i større grad enn de større byene legge vekt på å etablere gode kulturelle og sosiale tilbud beregnet på studenter.

Studentbyens omdømme og attraktivitet henger sammen med studentenes opplevelse av trygghet og trivsel i livet rundt studiene. Omdømmet skapes i stor grad av studentenes omtale av byen. Det handler om forhold både av faglig, sosial og kulturell art. Noen forhold er viktige for å få studenter til å komme. Andre forhold kan være viktige for å få studentene til å bli. En pulserende og levende by er avhengig av mange

- Studenttallet ved UiA økte fra 6.540 i 2000 til 9.700 i 2011.
- Andelen av nye studenter ved UiA som ikke kommer fra Agderfylkene har økt fra 29 % i 2002 til 40 % i 2011.
- Kristiansand får gode resultater i undersøkelser av studenters oppfatning av byen.
- Tilbakemeldingene om UiAs campuser i Kristiansand og Grimstad er i vesentlig grad positive.

Universitetets campusområder i Grimstad og Kristiansand skal preges av institusjonens internasjonale orientering. Studentmiljøet og arbeidsmiljøet skal gjenspeile at mange av studentene og de tilsatte har internasjonal bakgrunn.

(Fra UiAs strategiske plan 2010-2015)

elementer: et mangfold av kultur- og utelivstilbud, tilgjengelige møteplasser, butikker og åpningstider, næringsliv for øvrig osv.

Sentralt for studentenes opplevelse av en god studentby står:

- Gode og egnede boliger i gang- og sykkelavstander fra utdanningsinstitusjonene
- Tilgjengelige veiledere og forelesere innen det faget de studerer (nærhet)
- Mangfold i utdanningstilbudet
- Et godt og rimelig busstilbud med hyppige avganger mellom campus og byen
- Gode muligheter for deltidsarbeid i studiene og jobbmuligheter etter avsluttet studium

Universitetsbyens attraktivitet og omdømme er også viktig for utdanningsinstitusjonenes muligheter for å trekke til seg arbeidskraft med høy faglig kompetanse. Også en økende del av de vitenskapelig tilsatte ved institusjonene har utenlandsk bakgrunn. Det kan stille særlige krav til både institusjonene og byen.

18 % av UiAs ansatte i vitenskapelige stillinger har utenlandsk statsborgerskap (april 2010).

(Kristiansand) må utvikle samarbeidet med universitetet, kulturlivet og næringslivet til et dynamisk og kreativt fellesskap til glede for hele befolkningen.

(Fra kommuneplanen for Kristiansand 2011-2022)

7.1 Mål

Hele byen samarbeider om å skape en attraktiv studentby. Studentenes trivsel og byens omdømme står sentralt for tiltak uavhengig av hvem som står bak tiltaket.

Mangfold, utfoldelsesmuligheter og inkludering kjennetegner universitetsbyen Kristiansand.

Det legges til rette for gode møteplasser som fremmer dialog og samarbeid.

7.2 Status

Kommunen, UiA, SiA og andre aktører samarbeider om en rekke tiltak for studentenes sosiale og kulturelle velferd. Eksempler på slike tiltak er:

- Nødboliger ved studiestart
- Studiestartarrangementer
- Kultopia og andre kulturarrangementer
- Bruk av idrettsanlegg
- Samarbeid om helsetjenester
- Studentundersøkelser

Det kan bygges videre på mye som gjøres i forbindelse med studiestarten ved UiA. Det arbeides med planer om å flytte deler av Studiestartfestivalen til Kvadraturen i 2012, som et

TNS Gallup har siden slutten av 1990-tallet med ujevne mellomrom gjennomført undersøkelser av universitetsstudentene og noen av høyskolestudentenes tilfredshet med studiestedene og studentsamskipnadens tilbud. SiA har deltatt i undersøkelsene siden 2006.

SiA oppnår i 2011 en kundetilfredshetsindeks (KTI) på 70 (av 100 mulige). Ingen steder i landet er tilfredsheten målt så høyt. 55 % av Agderstudentene er svært eller ganske fornøyd med studiested og velferdstilbud. 8 % oppgir litt ulik grad av misnøye.

Studentene ved UiA i Kristiansand er mest fornøyd, med en KTI på 72. Tilfredsheten øker med antallet tilbud studentene bruker.

Undersøkelsen er presentert på nettsidene til SiA: http://studentiagder.no/nb-NO/SiA/Nyheter/2011/Studentundersokelsen_2011.aspx

prøveprosjekt. Både Nedre Torv, i samarbeid med restaurantene o.a., og aksent/veien fra Campus til sentrum er aktuell å ta i bruk.

Mange aktører bidrar allerede i tiltak som *Smak på byen*. Flere kan trekkes inn. Formålet har vært å gi studentene en rask introduksjon til byene de studerer i for at de skal bli kjent og kunne benytte seg av mulighetene som ligger her. Studentene har fått rabatter på kollektivtransporten i fylket, på konserter/festivaler, kino, museer, restauranter mv. Det har vært sykkelauksjon, brukmarked på UiA, aktivitetsdag i Dyreparken, grillarrangementer, turer i Jegersberg og på Odderøya, omvisninger i byen, båtturer i skjærgården og lignende. Det har også en gang i semesteret vært egne filmtilbud på UiA for studenter.

Det ligger betydelige utfordringer i at studentene har lite penger. Mulighet for studentrabatter blir derfor et kjernesporsmål i mange av de tiltak en kan sette i verk for å bygge byens attraktivitet.

7.3 Anbefalinger

Satsinger for å gjøre byen bedre kjent og anerkjent som en attraktiv studentby kan i mange tilfeller kreve utredningsarbeid, vedtak og økonomisk satsing. Andre tiltak er enklere. Studentene utgjør på noen måter en særegen gruppe som har behov for spesiell tilrettelegging, men i det alt vesentlige er studenter som andre folk. Aktiviteter og tiltak som gjør byen attraktiv for denne aldersgruppen vil også gjøre den attraktiv for studenter. Mange slike aktivitetsmuligheter finnes allerede, men det er behov for bedre markedsføring overfor studenter og andre som ikke kjenner byen og distriktet godt fra tidligere. Et tettere, mer målrettet samarbeid med relevante aktører fra næringslivet vil kunne være fruktbart for en positiv utvikling av den attraktive studentbyen.

I et forsøk på å sortere ulike tiltak rettet mot å styrke Kristiansand som studentby kan en beskrive fire hovedtyper der de fleste vil inneholde flere elementer.

7.3.1 Trivselsfremmende tiltak

er ordninger som retter seg mot å gi innhold til studentenes fritid.

Eksempler på trivselsfremmende tiltak:

- Kulturkort eller studentrabatter på kulturaktiviteter i byen
- Aktivitetsturer med guide (byvandring, Jegersberg, Baneheia, Odderøya osv.)
- Studentkvelder/ studentrabatter i Kilden teater- og konserthus
- Programtilbud rettet mot studenter i Samsen kulturhus
- "Sommer på torget" også når studentene er kommet til byen i august/ september
- Deler av Studiestartfestivalen medio august legges til sentrum

7.3.2 Inkluderende og integrerende tiltak

er ordninger som er ment å introdusere studentene både til hverandre og til tilbud og muligheter som de kanskje ikke kjente til.

En stor og økende andel av studentene i Kristiansand kjenner ikke byen og regionen. En økende andel kommer fra utlandet, som utvekslingsstudent eller for å ta hele eller store deler av utdannelsen sin i Kristiansand. Å inkludere studenter som ikke kjenner norsk eller sørlandsk kultur kan kreve særlige tiltak samt åpenhet og positiv vilje både fra utdanningsinstitusjonene og lokalsamfunnet.

Eksempler på inkluderende tiltak:

- Aktiviteter på campus, både for studenter og byens befolkning
- Velkomstreff med kommunen
- Egen startpakke for nye studenter

7.3.3 Strukturelle tiltak

er organisering av faste strukturer/møtearenaer i kommunen som gir studentene mulighet til bedreinformasjon, dialog og påvirkning.

7.3.4 Omdømmetiltak

Eksempler på strukturelle tiltak:

- Opprettelse av studentråd som et møtested mellom studentene og kommunens ledelse

Eksempler på omdømmetiltak:

- Utvikling av kvalitative målinger av studenttrivsel og attraktivitet/ omdømme
- Felles profilering av musikkbyen Kristiansand
- Lansering av Kristiansand som idrettsbyen / "Norges sprekeste by"
- Invitere studenter til å blogge på *kristiansand.no* og UiAs og SiAs nettsider
- Informere om sommeraktiviteter i Kristiansand for søkere på UiA og høyskolene
- Gi familiene til søkerne tilbudspakke om sommeren

er arbeid som gjøres først og fremst for å styrke profilering og markedsføring av byen som universitets- og studentby.

7.3.5 Involvering av flere aktører

Oppbyggingen av Kristiansand som en kjent og anerkjent studentby krever innsats fra studentene selv, fra utdanningsinstitusjonene og fra kommunen. Men en vellykket oppbygging av studentbyen er også avhengig av involvering fra flere aktører. Næringslivet, kulturlivet og frivillige organisasjoner må involveres for å få fram gode ideer og for å gjennomføre dem. Slike aktører kan være

- Kvadraturforeningen
- Næringsforeningen i Kristiansandsregionen
- Agder kollektivtrafikk
- JBU Eiendom
- Cultiva

- SØRF – kompetansesenter for rytmisk musikk
- Agder Kunstnersenter
- Norsk forfattersentrum Sørlandet
- Sørnorsk filmsenter
- Trashpop
- Idrettsrådet
- Den norske turistforening Sør
- Midt-Agder friluftsråd

8 Arealplanlegging og infrastruktur

Den fysiske utviklingen av Kvadraturen, campusområdet på Gimlemoen og arealet mellom Kvadraturen og Gimlemoen er av interesse både for Kristiansand kommune som planleggingsmyndighet, og for universitetet. Utviklingen i disse områdene er derfor et sentralt tema for samarbeid mellom kommunen og UiA. Også boligtilbudet for studenter og et godt utbygd kollektivtilbud i tilknytning til universitetets virksomhet er tema av felles interesse.

Aktuelle problemstillinger for samarbeidet mellom Kristiansand kommune og UiA på disse områdene er spørsmål som

- Hvilke føringer og felles prioritering bør det være for arealplanlegging?
- Hvilke samarbeidsstrukturer kan bidra til dialog og framdrift i utvikling av byen, campus og samspillet mellom disse?
- Hvordan kan universitetet og byen bli mer integrert og mer synlige for hverandre?
- Hvordan kan man få til bedre transport og offentlig kommunikasjon mellom Campus Kristiansand og Campus Grimstad?

8.1 Mål

Kommunen, UiA og SiA har en samarbeidsstruktur som styrker mulighetene for å utvikle felles prioriteringer når det gjelder arealplanlegging og infrastruktur på områder av felles interesse.

Det betyr samarbeid på områder som kan bidra til dialog og som:

- gir framdrift til utviklingen av byen og campus, og samspillet mellom disse
- gjør at universitetet og byen blir mer integrert og mer synlige for hverandre
- styrker og bedrer offentlig kommunikasjon og transport til de ulike utdanningsinstitusjonene internt i Kristiansand og mellom campus i Kristiansand og Grimstad
- bidrar til bedre boligtilbud for studenter i Kristiansand.

8.2 Status

På en rekke av de aktuelle områdene har det gjennom mange år vært en god dialog mellom kommunen og UiA. Det gjelder f.eks. ved:

- Utarbeiding av utviklingsmål for kommuneplanen (samfunnsdel og arealdel) og kommunedelplaner der UiA og SiA involveres ved rullering av kommuneplanen hvert fjerde år, sammen med næringsliv, statlige og fylkeskommunale instanser samt lag og organisasjoner

- Utarbeiding av reguleringsplaner som berører universitetet, der UiA og SiA sammen med regulanter, grunneiere og andre berørte får tilsendt planer de har interesse av
- Lokaliseringsplaner der UiA og SiA sammen med andre høringsinstanser blir kontaktet når interessene deres blir berørt
- Spørsmål som gjelder Sørlandets kunnskapspark der kommunen og UiA sammen med Sørlandets kunnskapspark AS, KKP Eiendom og Entra, jevnlig eller ved behov, har samtaler
- Spørsmål om busstilbudet der UiA ved noen anledninger har tatt initiativ til drøftinger med kommunen, SiA og andre involverte aktører

Også Samarbeidsrådet, der kommunen, UiA, de private høyskolene i Kristiansand og SiA deltar, tar på sine halvårlige møter opp spørsmål knyttet til arealbruk og infrastruktur.

Det er m.a.o. en god del dialog på mange arealsaker i dag. Men samarbeidet er i liten grad formalisert, og behovet for kontakt og samarbeid er i liten grad kjent for partene. Graden av kontakt og samarbeid varierer naturlig nok med typen arealsak. Både kommunen, SiA og UiA erfarer at det er behov for å klarlegge roller og representasjon.

8.2.1 Arealplanlegging

Erfaringer fra alle arealplanprosesser er at det er gunstig å starte en dialog så tidlig som mulig. Prosessene for overordnede planer starter med utarbeidelse av planprogram. Det er her føringene for planarbeidet legges og problemstillingene beskrives. Erfaringene viser at det legges for liten vekt på samarbeid i denne fasen. Her har kommunen, UiA og SiA muligheten til å diskutere problemstillinger og samordne målsettinger. Det samme vil gjelde for samarbeidet med høyskolene.

Det er et ønske fra begge parter om en tettere dialog rundt arealutviklingen. Dette har vært et sentralt punkt ved diskusjon av nye samarbeidsstrukturer, og det berører både oversiktsplaner og detaljplaner. Universitetet er særlig opptatt av plasseringen av studentboliger og arealutviklingen i universitetets tilstøtende områder. Men UiA og SiA ønsker også å gi innspill på utviklingen i Kvadraturen og Lund samt utbygging av gang- og sykkelveinettet, inklusiv en eventuell bro, på strekningen mellom Kvadraturen og Gimlemoen. Både trasévalg, skilting og informasjonsmaterieell er viktig for UiA og SiA når det gjelder gang- og sykkelstier.

8.2.2 Boligtilbud for studenter

SiAs studentboliger dekker i dag 10-12 % av studentenes boligbehov i Kristiansand. Det betyr at de fleste studentene må finne seg bolig i det ordinære boligmarkedet. Utviklingen i boligmarkedet har dermed stor betydning for studentenes boforhold og økonomi. Hvis ikke byen makter å opprettholde tilbudet av boliger som også egner seg for studenter, vil prisene øke og attraktiviteten til Kristiansand som studentby påvirkes. Det er derfor viktig at kommunen legger godt til rette for SiAs planlegging av nye studentboliger og for studenthybler i det private boligmarkedet.

8.2.3 Andre muligheter for samarbeid

Også i forhold til andre saker ser kommunen og UiA/SiA at det kan ligge muligheter i et bedre samarbeid.

Kommunen ønsker å komme tidlig med i prosesser som gjelder utviklingen av campusområdet. Det samme gjelder utviklingen av driften av studentstedet *Pir 6*.

Både kommunen og UiA kan se for seg at gjensidig bruk av hverandres bygg og lokaler kan være aktuelt. For UiA er ikke minst *Kilden* spesielt interessant. En kan også se for seg bruk av kommunens lokaler for å arrangere forelesninger i sentrum.

Det er viktig å opprettholde og bygge ut gode bussforbindelse mellom campusene i Kristiansand og Grimstad, og mellom bysentrum og campusene.

Innenfor det faglige området *eiendom og eiendomspriser* kan det bygges ut et bredere samarbeid om forskning og kartlegging. Innenfor samfunns- og arealplanlegging ligger det godt til rette for studentoppgaver og liknende arbeider.

8.3 Anbefalinger

8.3.1 Etablering av forum

Det foreslås å etablere et arealplan- og infrastrukturforum som kan ivareta dialogen mellom kommunen, UiA og SiA om arealutviklingen.

Mandatet for forumet vil være å bidra til et samarbeid om å skape en positiv utvikling både for Gimlemoen som en levende campus i Kristiansand, og for Kristiansand som en levende og attraktiv by for studenter. Forumet vil kunne være forankring for felles prosjekter og være organ for avklaring av organisering og oppfølging. Forumet vil bidra til faglig kompetanseoverføring mellom kommunen, UiA og SiA.

Samarbeidet må evalueres årlig.

Det foreslås at forumet har to deltakere fra teknisk sektor i kommunen, to deltakere fra UiA, og én deltaker fra SiA. Teknisk direktør i kommunen gis sekretæransvar for *Forum for arealplan og infrastruktur*.

8.3.2 Store utviklingsprosjekt

For enkelte tema er det behov for en lengre planleggingsprosess og oppfølging og ikke minst et tettere samarbeid. Det foreslås derfor at det opprettes egne prosjekter for disse temaene:

- Campus og Kvadraturen samt utvikling av aksene mellom disse
- Studentboliger og boligpolitikk
- Kollektivtilbudet

Campus og Kvadraturen og utvikling av aksene

Det er ønskelig å knytte universitetet og Kvadraturen tettere sammen. En strategi i den sammenhengen er utvikling av aksene mellom Gimlemoen og bysentrum. En viktig oppgave er å vurdere hvilke aktiviteter og arealbruk som styrker aksene og om aksene er riktig definert.

Utviklingen av campus vil kunne inngå i prosjektet. Oppfølging av føringer i kommuneplanen og kommunedelplan for Kvadraturen og Vestre Havn må tas inn og jobbes videre med.

For å få til en utvikling av både universitetsområdet, Kvadraturen og arealene mellom, bør det vurderes å finne samarbeidspartnere for en mer helhetlig utvikling av eiendommer og infrastruktur. Det bør vurderes å etablere et utviklingskonsortium som kan se på muligheter for innhold i relevante bygg

Kommuneplanen for Kristiansand 2011-2022 sier at kommunen skal arbeide for å trekke til seg flere høyskoler og forskningsinstitusjoner og legge til rette for utbyggingsarealer for universitetet og høyskoler.

I kommunedelplan for Kvadraturen og Vestre Havn skal det vurderes å legge til rette for etablering av høyskole- og universitetsavdelinger og deres virksomhet i og nær Kvadraturen.

og utvikling av eiendommer. Både kommersielle aktører, kultur- og næringsliv ellers og studentorganisasjonen bør, i tillegg til kommunen (inkludert Kristiansand Eiendom og Kristiansand Næringssselskap), UiA/Statsbygg og SiA, bidra i arbeidet et slikt utviklingselskap gjennomfører.

Det overordnede målet for prosjektet vil være å styrke byen som attraktiv universitetsby/kunnskapsby ved at kommunen og universitetet bidrar til en mer integrert utvikling av Kvadraturen og universitetsområdet.

Prosjektet organiseres som et samarbeid mellom kommunen, UiA og SiA.

Studentboliger og boligpolitikk

I prosjektet skal det gjøres en vurdering av hvor det er aktuelt å lokalisere boliger for studenter. Kommunens utbyggingspolitikk og de endringer som det legges opp til i kommuneplanen gjør det interessant å koble utbygging av studentboliger opp mot kommunens utbyggingspolitikk. Det lages administrative rutiner som støtter opp om et nærmere samarbeid mellom Kristiansand kommune, UiA og SiA når det utarbeides utbyggings- og reguleringsplaner som kan ha betydning for studentenes boligtilbud i byen.

I følge kommuneplanen 2011-22 skal Kristiansand videreutvikles som attraktiv studentby.

Kommunens rolle som aktør i boligutviklingen skal styrkes. Det skal utvikles et variert og godt boligtilbud med hensyn til lokalisering, eie/leie og type, og en balansert blanding av rimelige og dyre boliger i alle boområder.

Målet for prosjektet er å legge til rette for et variert og godt tilbud av boliger som egner seg for studenter i Kristiansand. Dette oppnås ved at Kristiansand kommune

- bidrar til at SiA gis gode muligheter for bygging av studentboliger
- bidrar til at det er god tilgang på boliger som egner seg for studenter i det ordinære boligmarkedet
- ser utbyggingen av studentboliger i SiA-regi i sammenheng med byens boligpolitikk

Prosjektet organiseres som et samarbeid mellom kommunen, UiA, SiA og de private høyskolene.

Ved oppstart av prosjektene vurderes det hvordan studentene kan involveres i arbeidet.

Kollektivtilbud

Mange av studentene på universitetet tar fag både i Kristiansand og i Grimstad. Det er viktig å ha et godt busstilbud både mellom Campus Kristiansand og Campus Grimstad og mellom bysentrene og campusene samt til de andre høyskolene i byen.

Målet for prosjektet vil være å bidra til utviklingen av et godt kollektivtransporttilbud for studenter.

Prosjektet organiseres i et samarbeid med AKT, Nettbuss, Kristiansand kommune, UiA, de private høyskolene og Grimstad kommune.

Kommuneplanen 2011-22 beskriver en ringrute for buss som dekker Kvadraturen, sykehuset, UiA og Sør Arena/Marvika. Grunnlinjen for bussmetroen går forbi universitetet.

8.3.3 Saksbehandlingsregler for kommunen

Det foreslås at det innføres saksbehandlingsregler i kommunen som gjør at kommunen tar kontakt med universitetet når det kommer innreguleringsplaner i universitetets nærområde (se kartutsnittet under til venstre) og boligprosjekter der studentboliger bør vurderes (se kartutsnittet under til høyre).

9 Overordnet samarbeid

9.1 Status

Samarbeidet og samhandlingen mellom Universitetet i Agder og Kristiansand kommune er først og fremst preget av en rekke enkeltstående samarbeidstiltak. Noen ordninger er mer institusjonaliserte. Det gjelder i første rekke Samarbeidsrådet og Universitetskomiteen.

9.2 Mål

Det utvikles en struktur som skaper møteplasser, arenaer for informasjon, og organ for samarbeid og samhandling med mandat til å gjennomføre konkrete tiltak til beste for studentene, utdanningsinstitusjonene og byen.

9.3 Anbefalinger

Innenfor flere av temaområdene i denne meldingen pekes det på mulige institusjonelle og strukturelle ordninger som kan styrke samarbeid og samhandling mellom universitetet og høyskolene, studentene, studentsamskipnaden og byen. Det anbefales at det etableres en ny samarbeidsstruktur mellom aktørene, der et mer målrettet formål ligger til grunn for de enkelte institusjonelle ordninger og møteplasser.

Fra Statsbudsjettet 2012 (Prop. 1 S (2011–2012)), programkategori 07.60, side 134:

Universitet og høgskolar som samfunnsaktørar

Forskning og kompetanseutvikling spelar ei stadig viktigare rolle for samfunnsutviklinga. Kunnskapsutveksling vil vere avgjerande for å løyse globale utfordringar innanfor til dømes miljø, energi og klima, og å skape betre helsetenester og auka nyskaping i næringslivet. Departementet er derfor oppteke av betre samhandling og kontaktflate mellom høgre utdanningsinstitusjonar, næringsliv og relevante samfunnsaktørar, og at dette må vere ein integrert del av strategiane til institusjonane. Universiteta og høgskolane har auka merksemd på dette samspelet. Universitetet i Agder, i samarbeid med Høgskolen i Telemark, Universitetet i Bergen og høgskolane i Møre og Romsdal, vil i 2012 i samarbeid med departementet rette særleg merksemd mot korleis desse institusjonane kan utvikle samfunnsrolla si.

9.3.1 Råd for samarbeid med arbeidslivet

Det skal etableres et Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA)³⁰ ved UiA. Det synes naturlig å gjøre dette som en omdanning av Universitetskomiteen, som har hatt tilsvarende oppgaver som RSA er tiltenkt. Det krever en justering av mandatet, og en noe annen sammensetning. Blant annet må studentene bli representert i komiteen, og UiA må overta sekretariatsfunksjonene.

9.3.2 Studentråd

Det foreslås å opprette et studentråd for Kristiansand. Et studentråd kan bli et organ for kontakt og informasjon mellom studentene og kommunens ledelse. Det er ikke hensiktsmessig at UiA og høyskolene som institusjoner er representert i studentrådet. Det er et hovedpoeng at et slikt råd er studentenes eget organ.

9.3.3 Samarbeidsrådet

Samarbeidsrådet er en god arena for informasjon mellom utdanningsinstitusjonene, studentsamskipnaden og kommuneledelsen. Det foreslås at samarbeidsrådet opprettholdes etter dagens modell der de private høyskolenes representasjon stadfestes i en ny beskrivelse av mandat og deltakelse for rådet.

9.3.4 Årlige møter med formannskap og universitetsstyre

Det foreslås å innføre en ordning der universitetets rektor og direktør møter formannskapet én gang hvert år (f.eks. i løpet av høstsesjonen), og ordfører og rådmann i Kristiansand møter universitetsstyret én gang hvert år (f.eks. i løpet av vårsesjonen) for gjensidig informasjonsutveksling om aktuelle saker. Studentenes og studentsamskipnadens deltakelse i et slikt møte vil være avhengig av oppretting og sammensetting av et studentråd.

9.3.5 Forum for arealplan og infrastruktur

Det foreslås å etablere et arealplan- og infrastrukturforum som kan ivareta dialogen mellom kommunen, UiA og SiA om arealutviklingen.

Mandatet for forumet vil være å bidra til et samarbeid om å skape en positiv utvikling både for Gimlemoen som en levende campus i Kristiansand, og for Kristiansand som en levende og attraktiv by for studenter. Forumet vil kunne være forankring for felles prosjekter, og være organ for avklaring av organisering og oppfølging. Forumet vil bidra til faglig kompetanseoverføring mellom kommunen, UiA og SiA.

Samarbeidet må evalueres årlig.

Det foreslås at forumet har to deltakere fra teknisk sektor i kommunen, to deltakere fra UiA, og én deltaker fra SiA. Teknisk direktør i kommunen gis sekretæransvar for *Forum for arealplan og infrastruktur*.

9.3.6 Samarbeidsstruktur på delområder/underliggende nivåer

Det forutsettes at de samarbeidsorganene som er opprettet på delområder av kommunens og UiA/høyskolenes virksomhet, og mellom organisasjonsheter på underliggende nivå, kan fortsette uavhengig av de overordnede strukturelle tiltak som blir organisert.

³⁰ Budsjettproposisjonen for 2011 (Prop. 1 S (2010–2011), Kunnskapsdepartementet) sier at det i 2011 skal opprettes Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) ved alle høyere utdanningsinstitusjoner, med representanter fra institusjonen, studentene og partene i arbeidslivet.

10 Konklusjoner og anbefalinger

Meldingen foreslår en rekke tiltak for å styrke byens rolle som universitets- og studentby. I mange tilfeller dreier det seg om styrking av allerede pågående tiltak, eller overføring av pågående tiltak til flere fagområder eller sektorer.

10.1 Utdanning og kompetanseutvikling

Praksis:

Flere av anbefalingene vil kunne omfatte hele Agderregionen og flere parter:

- Samarbeidsformene når det gjelder praksis i lærerutdanningene evalueres. Det innføres faste møter mellom dekan og studieledere for lærerutdanningene ved UiA og oppvekstdirektøren i kommunen.
- Det systematiske samarbeidet mellom UiA og praksisfeltet om utviklingsprosjekter i skolen videreutvikles. Skoleeierforum kan benyttes som arena for å utvikle dette samarbeidet.
- Samarbeidsformene når det gjelder praksis i sykepleierutdanningen evalueres.
- Det eksisterende samarbeidet innen vernepleierutdanningen og utviklingsgruppen for Praxis-sosionomstudent videreutvikles.
- Det vurderes hvordan potensialet i praksisfeltet kan utnyttes på en bedre måte enn i dag, også for andre aktuelle helse- og sosialutdanninger.
- Erfaringene med Praxis-sosionomstudent overføres til andre utdanninger.
- Det utarbeides årshjul for planlegging og gjennomføring av praksis i alle de ulike utdanningene.
- Som en del av UiAs kvalitetssikringssystem trekkes praksisstedene sterkere inn i evalueringen av praksis.

Bachelor- og masterprogram:

- Kompetansetorget må brukes, markedsføres og videreutvikles som hovedarena for formidling av tema for studentoppgaver, samt for synliggjøring av hvilke studier som har bachelor- og masteroppgaver. Kompetansetorget bør videreutvikles til en arena for bredere samarbeid mellom relevante aktører i næringslivet, offentlig sektor og de ulike utdanningsinstitusjonene, på flere fagområder.
- Kompetansetorget må benyttes mer bevisst av kommunen og andre samfunnsaktører til å formidle tema for studentoppgaver.
- Det må legges til rette for et *masterlaboratorium* i kommunale lokaler, for å skape et kontorfellesskap for masterstudenter.
- Masterstudenter må i økende grad brukes i forbindelse med samarbeid om forsknings- og utviklingsprosjekt.
- Det må tilrettelegges for at studenter formidler resultatene fra oppgavene sine tilbake til virksomhetene og brukerne av kunnskapen.

Innhold og relevans i studier:

- Representanter fra regionens arbeidsliv må involveres i studieråd, referansegrupper og ved programevaluering av studier.

- Deler av undervisningen i flere studier legges i praksisnære lokaler.

Etter- og videreutdanning:

- UiA og Kristiansand kommune inngår partnerskapsavtaler når det gjelder etter- og videreutdanning innen enkelte områder.
- Samarbeidet mellom Pedagogisk senter og UiA om etterutdanning i skolesektoren må videreutvikles.
- Det etableres ordninger for mer systematisk tilbakemelding fra regionentil UiA og andre utdanningsaktører i Agderom behovene for etter- og videreutdanning.

Kompetanseutvikling:

- Kommunen og utdanningsinstitusjonene bør i større grad utveksle personell og bruke kombinerte stillinger.
- Faglige kontaktpunkter som studieråd, referansegrupper osv. bør drøfte muligheter for gjesteforelesninger, hospitering og personellutveksling.
- Kompetansetorget utvikles til å bygge opp oversikt over mulige gjesteforelesere.
- Ordninger for godtgjøring i forbindelse med kurs, gjesteforelesninger, hospitering og andre former for personellutveksling må systematiseres.
- Det må oppmuntres til prosjektrettet samarbeid om fag- og kompetanseutvikling på områder av felles interesse.
- Internasjonale kontakter, som Kristiansands vennskapsbyer og strategiske nettverk, bør brukes til utvikling av fag- og kompetanseutviklingsprosjekt. Sørlandets Europakontor kan trekkes inn når det gjelder koordinering og oversikt over muligheter.
- Samhandling mellom kommunen, UiA og andre kunnskapsinstitusjoner videreutvikles også på det internasjonale området.
- Ansatte i Kristiansand kommune bør gis mulighet til å følge offentlige forelesninger ved UiA.
- Fag- og kompetanseutviklingsarbeidet i Praxis-sør må videreutvikles. Modellen må kunne brukes av flere faggrupper.
- Fagmiljøene ved UiA bør invitere ansatte i Kristiansand kommune og andre aktuelle deltakere til faglige samlinger.

Studentarbeid:

- Kompetansetorget kan brukes og videreutvikles som arena for synliggjøring av muligheter for deltidsarbeid.
- Kristiansandsportalen kan brukes for å synliggjøre muligheter for deltidsjobber og frivillige oppdrag.
- Muligheter for arbeidsplasser for studenter vurderes mer målrettet.

10.2 Forskning og kunnskapsutvikling

Det anbefales at utdypingen av samarbeidet mellom Kristiansand kommune og UiA, og de private høyskolene på fagområder der det er aktuelt, konsentreres innenfor 5 tematiske områder:

- Helse, omsorg og velferd
- Pedagogikk og læreprosesser

- Samfunnsutvikling og samfunnsplanlegging
- Kulturliv og kulturinstitusjoner
- Offentlig administrasjon og praksis

Helse, omsorg og velferd:

- Samarbeidet på administrativt og faglig nivå mellom UiA og utviklingssentrene for hjemmetjenester og sykehjem utvikles.
- Samarbeidet på faglig nivå mellom Senter for omsorgsforskning Sør og kommuner i Agder styrkes.
- Samarbeidet på både administrativt og faglig nivå mellom Senter for e-helse, fagmiljøene i kommunene og samarbeidsorgan i regi av OSS økes og struktureres mer.
- Samarbeidet på administrativt og faglig nivå mellom UiA og Agder-kommuner gjennom Praxis-sør når det gjelder psykisk helse og rus, barnevern, sosiale tjenester og arbeid/velferd utvikles.
- Praxis-sør modellen brukes på flere samarbeidsområder.

Pedagogikk og læreprosesser:

- Samarbeidet på faglig nivå mellom UiA og Agder-kommuner gjennom Praxis-sør når det gjelder barnehageutvikling fortsetter.
- Samarbeidet på faglig nivå mellom Pedagogisk senter og UiA når det gjelder pedagogisk utviklingsarbeid utvikles videre.
- Det etableres strukturer på administrativt nivå for samarbeid mellom oppvekstsektoren i kommunen og UiA når det gjelder pedagogisk utviklingsarbeid.

Samfunnsutvikling og samfunnsprosesser:

- Det etableres arenaer for økt faglig kontakt og prosjektbasert samarbeid mellom kommuner, andre offentlige aktører i regionen, næringsliv, virkemiddelaktører og forskningsinstitusjoner.
- Samarbeidet på faglig nivå mellom Kristiansand Eiendom, UiA (Senter for eiendomsanalyse) og andre aktører utvikles videre.

Kulturliv og kulturinstitusjoner:

- De ulike nettverk og møteplasser for kultursektor, kulturarbeidere og kunnskapsinstitusjonene videreutvikles.
- Det faglige og prosjektbaserte samarbeidet mellom kommunens kultursektor og forskningsmiljøet på UiA styrkes.

Offentlig administrasjon og ledelse:

- Et mer strukturert samarbeid på administrativt nivå mellom ledelsen ved Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap og ledelsen i kommunen etableres.
- Faglig og prosjektbasert samarbeid mellom kommunens fagpersonell innen økonomi og organisasjon, andre relevante fagmiljø i regionen og forskningsmiljøene på UiA videreutvikles.
- Faglig kontakt mellom kommunens fagpersonell innen IKT, andre relevante fagmiljø i regionen og forskningsmiljøene på UiA øker og systematiseres bedre.

10.3 Studenttrivsel og attraktivitet

For å styrke byen som et attraktivt studiested legges det vekt på en rekke tiltak for å legge bedre til rette for studentenes sosiale og kulturelle liv. Nedenforstående er eksempler på slike tiltak med sosialt og kulturelt siktemål:

- Kulturkort eller studentrabatter på kulturaktiviteter i byen.
- Aktivitetsturer med guide (byvandring, Jegersberg, Baneheia, Odderøya osv.).
- Studentkvelder/studentrabatter i Kilden konsert- og teaterhus.
- Programtilbud rettet mot studenter i Samsen kulturhus.
- "Sommer på torget" også når studentene er kommet til byen i august/september.
- Aktiviteter på campus, både for studenter og byens befolkning.
- Velkomsttreff med kommunen.
- Startpakke for nye studenter, som en utvidelse av UiAs startpakke til studentene.
- Opprettelse av studentråd som et møtested mellom studentene og kommunens ledelse.
- Opprettelse av et eventkontor i kommunen.
- Egen kontaktperson i kommunen for studentene.
- Utvikling av kvalitative målinger av studenttrivsel og attraktivitet/ omdømme.
- Felles profilering av musikkbyen Kristiansand.
- Lansering av Kristiansand som idrettsbyen / "Norges sprekeste by".
- Invitere studenter til å blogge på *kristiansand.no* og UiAs og SiAs nettsider.
- Informere om sommeraktiviteter i Kristiansand for søkere på UiA og høyskolene.
- Gi familiene til søkerne tilbudspakke om sommeren.
- Næringslivet, kulturlivet og frivillige organisasjoner må involveres for å få fram gode ideer og for å gjennomføre dem.

10.4 Arealplanlegging og infrastruktur

- Det foreslås å etablere et arealplan- og infrastrukturforum som kan ivareta dialogen mellom kommunen, UiA og SiA om arealutviklingen.
- Det foreslås å opprette egne prosjekter for disse temaene:
 - Campus og Kvadraturen og utvikling av aksene mellom disse
 - Studentboliger og boligpolitikk
 - Kollektivtilbudet
- Det bør vurderes å etablere et utviklingsselskap som kan se på muligheter for innhold i relevante bygg og utvikling av eiendommer.
- Det foreslås at det innføres saksbehandlingsregler i kommunen som gjør at kommunen tar kontakt med universitetet når det kommer inn reguleringsplaner i universitetets og boligprosjekter der studentboliger bør vurderes.

10.5 Overordnet struktur

Meldingen foreslår oppretting eller utvikling av organer og møteplasser mellom studenter, institusjonene og kommunen:

- Råd for samarbeid med arbeidslivet
- Studentråd
- Samarbeidsrådet
- Årlige møter med formannskap og universitetsstyre

- Forum for arealplan og infrastruktur

Det forutsettes at de samarbeidsorganene som er opprettet på delområder av kommunens og UiA/høgskolenes virksomhet, og mellom organisasjonsenheter på underliggende nivå, kan fortsette uavhengig av de overordnede strukturelle tiltak som blir organisert.

10.6 Oppfølging av universitetsbymeldingen

Det foreslås at formannskapet og universitetsstyret møtes tidlig i 2012 for å drøfte og vedta en oppfølging av meldingen om universitetsbyen Kristiansand. Denne oppfølgingen bør ha form av en handlingsplan som gjelder ut 2015. Det lages en sak om organisering, deltakere, tidsrammer med mer for handlingsplanarbeidet til fellesmøtet primo 2012. Arbeidet med handlingsplanen forutsettes å inkludere relevante aktører som fylkeskommunen, høgskolene, forskningsinstitusjoner, næringsliv og kulturliv i tillegg til UiA og Kristiansand kommune. Grimstad har begynt en tilsvarende prosess og det vil være nær kontakt mellom de to byene i planarbeidet.

De foreslåtte organer i pkt. 10.5 Overordnet struktur, etableres primo 2012 og gir innspill til arbeidet med handlingsplanen.